

BEWINDVOERING

Methodiek en Procedure

Deze bundel werd gerealiseerd door BudgetInZicht regio Antwerpen

Auteur: Evy Van Dyck (BIZ regio Antwerpen en Team Schuldhulpverlening CAW Antwerpen)

Redactie: Amber Dekeyser (Team schuldhulpverlening CAW Antwerpen), Lies Uyterhoeven (BIZ regio Antwerpen), Steffy De Puyseleir (Wijkteam Linkeroever CAW Antwerpen) en Filip Van Wuytswinkel (Wijkteam Antwerpen Noord CAW Antwerpen).

Jaar van uitgave: 2020

BIZ regio Antwerpen

Grote Steenweg 169

2600 Berchem (Antwerpen)

budgetinzicht@cawantwerpen.be

www.bizregioantwerpen.be

Inhoudsopgave

Inleiding.....	4
1 Juridische bescherming.....	5
1.1 Buitengerechtelijke bescherming (Lastgeving via (zorg)volmacht).....	6
1.2 Rechterlijke bescherming (Bewindvoering).....	7
1.2.1 Bijstand of vertegenwoordiging.....	7
1.2.2 Beheer over goederen en/of persoon.....	8
2 Voorwerk (Inschatting).....	10
2.1 Samenwerking sociaal werkers en huisartsen bij de aanvraag.....	10
2.2 Afbouwbundel BIZ regio Antwerpen.....	11
2.3 Dilemmaspiegel.....	13
2.4 Zelfredzaamheidmatrix (ZRM).....	15
2.5 Onbekwaamheden: tijdelijk of definitief?.....	16
2.6 Methodieken samengevat.....	17
3 Procedure rechterlijke bescherming.....	18
3.1 Het verzoekschrift.....	18
3.2 Beslissing vrederechter.....	19
3.2.1 Onder dwang in bewind?.....	19
3.3 De bewindvoerder.....	20
3.3.1 Vrijwillige bewindvoerders.....	21
3.4 De vertrouwenspersoon.....	21
3.5 Rechtsmiddelen.....	22
4 Verdere verloop van de rechterlijke bescherming.....	23
4.1 Aanpassing bewind en vervanging bewindvoerder.....	23
4.2 Klacht neerleggen.....	24
4.3 Meldpunt Bewind.....	24
4.4 Einde van de bewindvoering.....	25
5 Combinatie met schuldhulpverlening.....	26
5.1 Budgetbeheer of bewindvoering?.....	26
5.2 Schuldhulpverlening.....	26
5.3 Collectieve schuldenregeling.....	27
Slotwoord.....	28
Om te eindigen	29
Bronnen.....	30
Bijlagen.....	32
Lijst onbekwaamheden.....	33
Mini Zelfredzaamheid-Matrix.....	35
Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming.....	38
Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming (verkwisters).....	41
Geneeskundige verklaring.....	44
Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een bewindvoerder.....	46
Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon.....	47
Verzoekschrift tot vervanging van de bewindvoerder.....	48
Verzoekschrift tot beëindiging van de bewindvoering.....	49

Inleiding

Sinds januari 2019 is het thema bewindvoering te vinden in het jaaractieplan van BudgetInZicht regio Antwerpen. Om met dit thema aan de slag te gaan werd er een werkgroep opgestart om knelpunten en signalen vast te leggen.

De meest voorkomende signalen:

- De procedure tot bewind is niet goed genoeg gekend bij hulpverleners. Door onvoldoende kennis is het moeilijker om een inschatting te maken over wanneer iemand naar bewindvoering moet.
- De combinatie bewindvoering en collectieve schuldenregeling is te ingewikkeld.
- Bewindvoering loopt in de praktijk niet altijd even vlot. Er ontbreekt een 'sociaal aspect' bij bewindvoering. De cliënten ervaren dat er niet goed wordt overlegd, er weinig inspraak is en er onvoldoende tijd wordt vrijgemaakt om de cliëntsituatie te bespreken.
- Bij de afbouw van budgetbeheer, wordt er gebotst op limieten bij cliënten. Er is een groep cliënten waar geen aanbod voor is. Het gaat om mensen die te sterk zijn voor bewind, maar niet sterk genoeg zijn om zelfstandig hun eigen budget te beheren.

Met de signalen in gedachten heeft de werkgroep een brainstorm gehouden om acties te bepalen.

Een concrete actie is dit draaiboek: bewindvoering van aanvraag tot einde met methodiek.

De focus ligt op informeren en ondersteunen van hulpverleners die bewindvoering als een optie zien voor cliënten. Op deze manier kan de hulpverlener zijn cliënt informeren over de procedure en de bescherming en kan de hulpverlener zijn cliënt ondersteunen bij de keuze van bewindvoering zodat de aanvraag een doordachte beslissing is.

We starten dit draaiboek met uitleg over de wetgeving rond juridische bescherming. Hier hebben we het over de buitengerechtelijke en rechterlijke bescherming, respectievelijk lastgeving en bewindvoering. Deze uitleg sluiten we af met een schematisch overzicht.

Het tweede deel gaat over het herkennen van situaties en methodieken om de inschatting te maken wanneer iemand in bewindvoering moet. Hierbij maken we gebruik van onder meer de dilemmaspiegel en de zelfredzaamheidsmatrix.

In het derde deel richten we onze focus op de eigenlijke procedure en het verdere verloop van de rechterlijke bescherming, de bewindvoering, met tijdsaanduiding waar mogelijk. Lastgeving komt niet meer ter sprake.

Afsluiten doen we met hoe bewindvoering gecombineerd kan worden met de budget- en schuldhulpverlening en de collectieve schuldenregeling. Kort bespreken we ook de kloof die er leeft tussen bewindvoering en budgetbeheer.

Wij hopen dat dit werk een houvast kan bieden bij de inschatting en aanvraag van bewindvoering voor en door cliënten.

Ideeën, suggesties, vragen, ... zijn altijd welkom via budgetinzicht@cawantwerpen.be

1 Juridische bescherming¹

Voor we ingaan op hoe je als sociaal werker kan of moet omgaan met rechterlijke bescherming, hoe je dit aanpakt, ... moeten we het eerst hebben over wat de bescherming precies is, ook al is dat technische materie.

Sinds 1 september 2014 is een nieuw statuut voor beschermde personen van kracht onder "**de wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid**", laatste aanpassing via **de Wet van 21 december 2018 (Potpourri VII)**

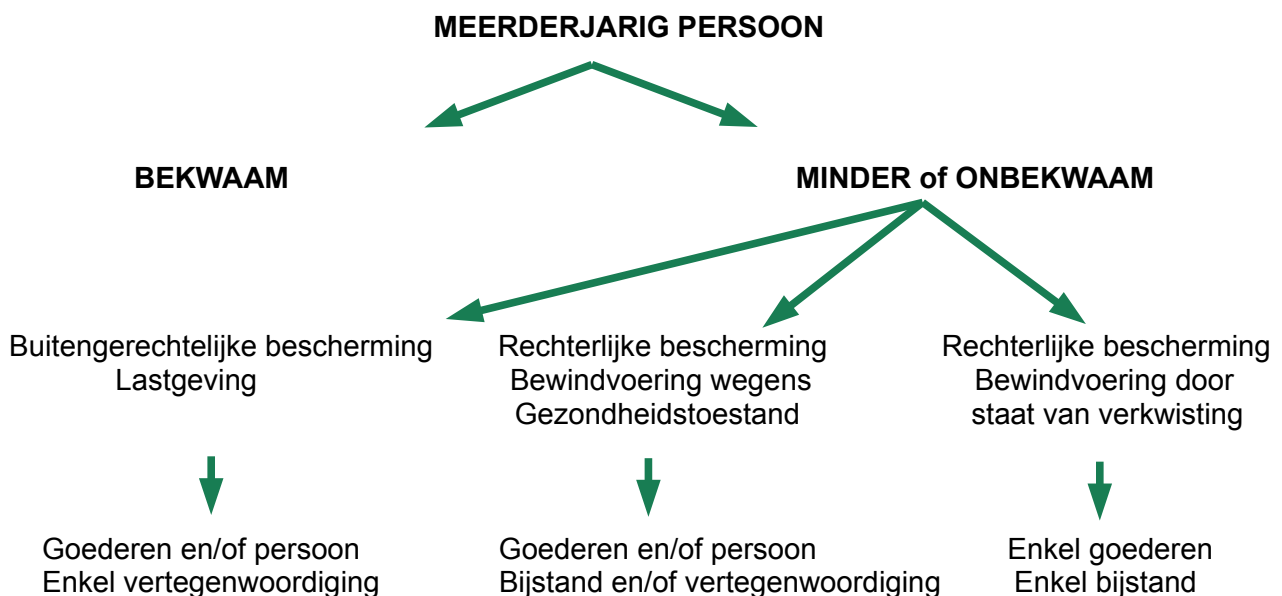
Het beschermingsstatuut is bedoeld voor meerderjarigen (vanaf 17 jaar) die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren, en het geldt ook voor meerderjarigen in staat van verkwisting.

De nieuwe wet richt zich op de bekwaamheid van de persoon en niet meer op de onbekwaamheid. Op die manier kan een vrederechter voor diegene die (tijdelijk) niet voor zichzelf kunnen beslissen een bescherming op maat ontwerpen die zo weinig mogelijk ingrijpt in het leven van de beschermde persoon. Wat wil zeggen: Een bescherming volgens noodzaak om zo de autonomie en de betrokkenheid van de beschermde persoon te bevorderen.

De vrederechter dient na te gaan wat de te beschermen persoon nog zelf kan, vervolgens wat deze eventueel reeds via een algemene of bijzondere **lastgeving (volmacht)** geregeld heeft, het overige dient verder te worden uitgewerkt via de **rechterlijke bescherming (bewindvoering) via bijstand en/of vertegenwoordiging met betrekking tot de persoon en/of de goederen**.

Daarnaast wil de nieuwe wet de rol van de vertrouwenspersoon versterken en gaat de voorkeur naar naastbestaanden als bewindvoerder en professionelen waar nodig.

In grote lijnen

¹ Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind
Gerechtelijk Wetboek. Hoofdstuk X – Beschermde personen

Enkele begrippen

(On)bekwaamheid

Bekwaamheid is de (juridische) mogelijkheid van een persoon om zelf en zelfstandig zijn rechten en plichten uit te oefenen, alleen en zonder tussenkomst van een derde.

Onbekwaamheid is de onmogelijkheid om zelf beslissingen te nemen met een goed en voldoende besef van de realiteit, om te kunnen afwegen wat voordelig en nadelig is op persoonlijk en/of materieel vlak om op basis daarvan een bewuste keuze te kunnen maken.

Lichamelijke gezondheidstoestand

Ernstige visuele en/of motorische beperkingen die aangeboren zijn of veroorzaakt zijn door bijvoorbeeld een ongeval.

Geestelijke gezondheidstoestand

Mentale of psychische beperkingen (aangeboren of niet) die gevolgen hebben voor functioneren in het dagelijkse leven. Bijvoorbeeld dementie, verstandelijke handicap, hersenletsel door ongeval.

Verkwisting

Beschermingsmaatregel die kan bevolen worden enkel voor het beheer over de goederen, indien en voor zover de bescherming van hun belangen dit vereist.

In staat van verkwisting: *“ongeremde dwaze uitgaven welke nutteloos zijn en getuigen van niet in te tomen fantasieën of grillen; gedrag dat een gewoonte is geworden en manifest onredelijk is.”* Of korter verwoord *“spilzucht”*.

Deze bescherming is subsidiair: voorrang voor schuldbemiddeling/budgetbeheer.

Volgend gaan we verder in op de eigenlijke juridische bescherming, buitengerechtelijk/rechterlijk, via bijstand/vertegenwoordiging voor goederen/persoonlijke rechten en sluiten we af met een samenvattend kader.

1.1 Buitengerechtelijke bescherming (Lastgeving via (zorg)volmacht)

Bij de buitengerechtelijke bescherming kan een persoon, wat betreft het **beheer van zijn goederen en persoon**, een volmacht geven aan iemand die hij vertrouwt om bepaalde handelingen in zijn naam te stellen (een lastgeving), dit voor het geval men zelf hiertoe niet meer in staat is. Dit gebeurt **zonder** dat de **rechter** daar tussen beiden moet komen. De aanvraag gebeurt via neerlegging van de overeenkomst bij de griffie of via opstelling door een notaris.

De persoon die de volmacht geeft, is de lastgever. Deze moet wel handelingsbekwaam zijn bij het opstellen van de lastgevingsovereenkomst. De lasthebber is de persoon die de volmacht krijgt om de goederen te beheren en beslissingen te nemen over de persoonlijke rechten van de lastgever.

De lastgevingsovereenkomst dient geregistreerd te worden in het Centraal Register dat wordt bijgehouden door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat. De griffie moet bij een verzoek tot buitengerechtelijke bescherming het centraal register raadplegen om na te kijken of er in het verleden al een lastgevingsovereenkomst was of niet.

Inhoudelijk is er grote vrijheid bij het opmaken van de volmacht. Zo kan men volmacht geven om de bankrekeningen te beheren, om goederen te verkopen, om procedures verder te voeren, om

schenkingen te doen... . De volmacht kan zowel algemeen (voor alle goederen) als beperkt (tot bepaalde goederen) worden opgemaakt, zowel in algemene bewoordingen als specifiek. De lasthebber brengt de lastgever op de hoogte van alle handelingen. Bij een volmacht over de persoon gaat het bijvoorbeeld over de keuze van een rusthuis, medische zorgen,

Deze buitengerechtelijke bescherming is herroepbaar en aanpasbaar zolang de lastgever bekwaam is, de lastgeving wordt verdergezet na onbekwaamheid (of vindt pas zijn aanvang eens de lastgever onbekwaam is verklaard). Hierbij moeten we voor ogen houden dat een lastgevingsovereenkomst niet leidt tot onbekwaamheid.

1.2 Rechterlijke bescherming (Bewindvoering)

De voorkeur gaat altijd uit naar de minst ingrijpende maatregel, namelijk de buitengerechtelijke bescherming. Die maatregel geeft mensen de kans om hun leven zo veel mogelijk in eigen handen te houden. De bescherming gaat uit volgens de noodzaak, in functie van concrete behoeften van de te beschermen persoon. Pas als dit geen voldoende bescherming (meer) biedt, wordt overgegaan tot de rechterlijke bescherming, bewindvoering.

Om verwarring de wereld uit te helpen: het woord ‘voorlopige’ bij bewindvoerder en bewindvoering dient weggelaten te worden als het om een bewind gaat, georganiseerd via de nieuwe wetgeving.² Dit doet niets aan het feit dat bewindvoering ook tijdelijk kan zijn.

Bewindvoering, kan aangevraagd worden wegens de gezondheidstoestand van de persoon of door de staat van verkwisting waarin de persoon zich bevindt. De vrederechter beslist daarbij over de mate van bekwaamheid en ontwerpt een begeleiding op maat van de te beschermen persoon.

De vrederechter stelt een bewindvoerder aan die de beschermde persoon zal **bijstaan of vertegenwoordigen**. De beschermde persoon blijft bekwaam, behalve in de mate dat hij onbekwaam wordt verklaard. In deze nieuwe regeling kan een bewindvoerder over zowel **de goederen als de persoon** van de beschermde persoon waken.

Opmerking: verkwisting beperkt zich tot het systeem van bijstand voor het beheer van goederen.

Het bewind wordt gepubliceerd in het Belgische Staatsblad. Daarnaast worden deze gegevens opgenomen in het bevolkings- of vreemdelingenregister en is er een elektronische opname op de identiteitskaart.

1.2.1 Bijstand of vertegenwoordiging

Gezien het uitgangspunt de autonomie van de te beschermen persoon is, wordt in de nieuwe wet de voorkeur gegeven aan een **bijstands**regime. Deze bijstand betekent dat de beschermde persoon de handelingen wel zelf stelt, maar niet zelfstandig. De bewindvoerder moet bijvoorbeeld mee tekenen of toestemming geven, maar beslist niet in de plaats van de beschermde persoon.

Indien blijkt dat bijstand niet voldoende is, zal de bewindvoerder, in opdracht van de vrederechter, optreden als **vertegenwoordiger** van de te beschermen persoon (vaak als gevolg van ziekte). Vertegenwoordiging betekent dat de beschermde persoon niet zelf noch zelfstandig kan handelen. Wanneer de bewindvoerder moet optreden als vertegenwoordiger, beslist deze in naam en voor rekening van de beschermde persoon.

² Nolf J., Procedure bewindvoering. http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Bewindvoering_Procedure_FAQ.html

Bijstand en vertegenwoordiging kunnen gecombineerd worden en beiden kunnen betrekking hebben op persoon en goederen.

1.2.2 Beheer over goederen en/of persoon

De opdracht van de bewindvoerder is niet noodzakelijk beperkt tot het **beheer van de goederen**. De vrederechter kan ook de mate van onbekwaamheid in verband met **persoonlijke aangelegenheden** bepalen.

Beheer over goederen	Beheer over persoon
<p>Principes</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bewindvoerder treedt op als “goede huisvader”, moet voldoende voorzien voor onderhoud, verzorging en welzijn, moet de sociale rechten van de beschermde persoon uitputten en moet zoveel mogelijk de beschermde persoon hierbij betrekken. • Afscheiding vermogens: het verkrijgen van goederen van beschermde persoon door bewindvoerder is verboden 	<p>Principes</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt: de bekwaamheid (De vrederechter bepaalt waarvoor onbekwaam) • Uitdrukkelijk onbekwaamheden op te sommen in beschikking • Al de rest: beschermde persoon = bekwaam
<p>Verplicht op te sommen onbekwaamheden zijn o.a. kopen/ verkopen goederen, huur, aangaan of wijzigen van huwelijkscontract/ overeenkomst wettelijke samenwoning, ...</p>	<p>Verplicht op te sommen onbekwaamheden zijn o.a. keuze van verblijfplaats, toestemming tot huwen of scheiden, erkennen van een kind, uitoefening van het ouderlijk gezag, ...</p>
<p>Voor sommige hoogstpersoonlijke handelingen is bijstand en vertegenwoordiging onmogelijk. Als de persoon hiervoor onbekwaam werd verklaard, mag hij deze handelingen niet meer uitvoeren. Moest men toch deze handelingen willen stellen is er een machtiging van de vrederechter nodig. Handelingen die niet vatbaar zijn voor bijstand of vertegenwoordiging staan opgesomd in artikel 497/2 van het burgerlijk wetboek.</p>	
<p>Bij de bijlagen kan je de lijsten vinden voor handelingen waarvoor de onbekwaamheid uitdrukkelijk te bepalen zijn voor beheer over goederen en persoon. De vrederechter is verplicht deze lijsten na te gaan, deze zijn niet limitatief, toevoegingen mogen.</p>	
<p>Wanneer de beschermde persoon toch handelingen stelt waarvoor het optreden van een bewindvoerder of een machtiging van de vrederechter vereist is, kan de nietigheid van deze handelingen worden uitgesproken.</p>	

Vanaf hoofdstuk 3 meer uitleg over de opstart van de rechterlijke bescherming, het verdere verloop en de combinatie met schuldhulpverlening.

De volledige wetgeving is te vinden op:

https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2013031714

Om dit deel af te sluiten kan je op volgende pagina een samenvattend kader vinden.

Juridische bescherming			
	Buitengerechtelijke bescherming lastgeving (volmacht)	Gerechtelijke bescherming Bewindvoering	
Voor wie?	Een meerderjarige die wegens zijn gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat is zonder bijstand of vertegenwoordiging zijn belangen (goederen of persoonlijke rechten) zelf behoorlijk waar te nemen, kan onder bescherming worden geplaatst, indien en voor zover de bescherming van zijn belangen dit vereist.	Voor personen die feitelijk niet in staat zijn om zelf beslissingen te nemen omwille van de lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand of staat van verkwisting	
	Voor personen die willen anticiperen op de dag dat ze hun eigen belangen niet meer kunnen waarnemen. Omwille van een ziekte, een ongeval, geheugenverlies,		
Aanvraag	Via neerlegging griffie, via opstelling door een notaris	Via verzoekschrift aan de vrederechter	
		Gezondheidstoestand	Verkwisting
Wie doet de aanvraag	De te beschermen persoon geeft toestemming aan een bepaald ander persoon om (een deel van) zijn vermogen te beheren en MOET wilsbekwaam zijn op het moment van opmaak.	De te beschermen persoon zelf, zijn familie, door de Procureur of een belanghebbende (zoals een buur, een verzorger of een sociaal werker).	Enkel de te beschermen persoon zelf, de ouders, de echtgenoot of de persoon met wie men feitelijk of wettelijk samenwoont.
Bescherming	<ul style="list-style-type: none"> • Enkel via vertegenwoordiging • Beheer van goederen en/of persoonlijke rechten 	<ul style="list-style-type: none"> • Bijstand en/of vertegenwoordiging • Beheer van goederen en/of de persoon • (Met medisch attest) 	<ul style="list-style-type: none"> • Enkel via bijstand • Enkel voor het beheer van goederen
		De vrederechter neemt de beslissing en somt uitdrukkelijk (verplicht) onbekwaamheden op in zijn beschikking.	
	Bijstand betekent dat de beschermde persoon handelingen wel zelf stelt, maar niet zelfstandig. De bewindvoerder moet bijvoorbeeld mee tekenen, maar beslist niet in de plaats van de beschermde persoon. Vertegenwoordiging betekent dat de beschermde persoon niet zelf noch zelfstandig kan handelen. Wanneer de bewindvoerder moet optreden als vertegenwoordiger, beslist deze in naam en voor rekening van de beschermde persoon.		
Door wie uitgevoerd?	De lasthebber, eigen keuze van de te beschermen persoon	De bewindvoerder, keuze van de vrederechter (bij voorkeur familiaal), de te beschermen persoon kan voorkeur opgeven.	
Vertrouwenspersoon	Eigen keuze van de te beschermen persoon, kan gevraagd worden door een belanghebbende derde.		
Registratie	In het Centraal Register van de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat, dit via neerlegging van de lastgevings-overeenkomst bij de griffie van de vrederechter.	Bekendmaking van de beschikking in het Belgisch Staatsblad en kennisgeving aan de burgemeester van de woonplaats van de beschermde persoon voor vermelding in het bevolkingsregister.	

2 Voorwerk (Inschatting)

De vrederechter neemt het officiële besluit om iemand onder bewind te plaatsen maar doet dat wel op basis van de informatie die wordt aangeleverd in het verzoekschrift en door de betrokken partijen. Het is zo dat als de vrederechter weinig informatie krijgt, hij voor de zekerheid meer onbekwaamheden voor de persoon zal bepalen.

In de praktijk is de inschatting en dus het zetten van de stap tot aanvraag bewindvoering, iets wat een belangrijke plaats inneemt in een hulpverleningsproces. **Het belangrijkste is de cliënt goed te informeren en hem ook bedenkijd te geven.**

Wat volgt zijn enkele methodieken/projecten die kunnen helpen bij het maken van een inschatting.

2.1 Samenwerking sociaal werkers en huisartsen bij de aanvraag³

CAW Antwerpen maakt in opdracht van Stad Antwerpen een handleiding voor zorgprofessionals en sociaal werkers voor de samenwerking bij de aanvraag tot rechterlijke bescherming voor wilsonbekwame personen.

De aanvraag tot bewind vraagt een vlotte samenwerking tussen huisartsen en sociaal werkers om een correcte inschatting en beslissing te nemen in voordeel en in samenspraak met de te beschermen persoon. In de handleiding worden de rol van de sociaal werker en de samenwerking met de huisarts voorgesteld. Hieronder een korte weergave.

De rol van de sociaal werker en samenwerking met de huisarts vooraf

- Overwegen van alternatieven op bewindvoering (budget- en schuldhulpverlening)
- Informeren van de cliënt over de rechterlijke bescherming, de kost, de aard (goederen en/of persoon) en het verloop, de bewindvoerder, aanstelling van een vertrouwenspersoon, ...
- Contact leggen met vaste huisarts (als deze er is) of andere medische professionals in functie van bewindvoering

Sociaal werkers komen met verschillende levensdomeinen in contact: financiën, huisvesting, huishouden, zelfzorg, Vaak zijn hier secundaire gevolgen aan gekoppeld van mogelijke fysieke/geestelijke aandoeningen en/of beperkingen. Het weergeven van zo'n brede context heeft dan ook een meerwaarde bij de inschatting tot de aanvraag van een bewind.

Bij de inschatting tot bewindvoering voor personen is het vaak doorslaggevend dat de arts beslist over het al dan niet wilsbekwaam zijn. Maar ook hier helpt het om de cliënt en zijn omgeving maximaal te betrekken. Via **een sociale verslaggeving** en door rechtstreeks contact met de huisarts kan een sociaal werker proberen de context van de cliënt binnen te brengen. De sociaal werker kan de arts informeren over de invloed die de onbekwaamheid van de cliënt heeft op andere levensdomeinen dan gezondheid.

Inhoud van sociale verslaggeving (gemaakt door sociaal werker)

- **Sociale vaardigheden** van de cliënt duiden, bijvoorbeeld koopziekte, gevolgen van verslaving of een psychische aandoening,
- **Noden** van de cliënt duiden, bijvoorbeeld sparen voor huurwaarborg, betalen van vaste

³ Interne documenten. CAW Antwerpen in opdracht van Stad Antwerpen. Aanvraag gerechtelijke bewindvoering, een handleiding voor zorgprofessionals en welzijnswerkers. Augustus 2019.

- kosten, het beschermen van cliënt tegen koopziekte,
- Rol **huidige (financiële) begeleiding** duiden, bijvoorbeeld cliënt zit in budgetbeheer maar er is geen perspectief om budget terug in eigen handen te nemen, einde collectieve schuldenregeling maar capaciteit om budget te beheren ontbreekt,
- **Risico zonder interventie** duiden, bijvoorbeeld aanmaak schulden, verlies woonst,

De rol van de sociaal werker en samenwerking met de huisarts bij de aanvraag

De sociaal werker ondersteunt de cliënt bij het opstellen van het verzoekschrift, helpt mee het medische attest te bekomen en dient samen met de cliënt het verzoekschrift in, eventueel met het (in)formeel netwerk en/of vertrouwenspersoon. Bij de samenwerking met de huisarts is het belangrijk om de noodzaak voor beschermingsstatuut voor de cliënt te duiden (via sociale verslaggeving). De rol van de huisarts is hierbij het ondertekenen van het medisch attest. Het attest kan je samen invullen met de cliënt en eventueel met de huisarts. Dit attest mag maximum 15 dagen oud zijn bij het indienen van het verzoekschrift.

De rol van de sociaal werker bij het verdere verloop

- Ondersteuning aan cliënt opdat hij/zij de afspraak bij de vrederechter niet mist
- **Het sociaal verslag kan ook dienen als duiding voor de vrederechter**
- Ondersteuning bij de eerste afspraak met de bewindvoerder
 - Administratieve ondersteuning bij informatie voor de bewindvoerder (bewijzen: inkomen, schulden, eigendom, vaste kosten, voorstel tot leefgeldregeling, ...)
 - Hulp bij budget in overgangperiode naar beheer door bewindvoerder.
- Verdere opvolging van de bewindvoering
 - Tussenpersoon zijn, vragen van cliënt bundelen voor de bewindvoerder (bijvoorbeeld extra leefgeld vragen, sparen, ...), jaarlijkse verslaggeving mee opvolgen,

Voor meer informatie over deze handleiding van CAW Antwerpen, neem contact op met ons via budgetinzicht@cawantwerpen.be .

2.2 Afbouwbundel BIZ regio Antwerpen⁴

In 2017 heeft BudgetInZicht regio Antwerpen 'Afbouw, van beheer naar zelfstandigheid' gemaakt. Hierin staan een aantal methodieken, initiatieven en projecten die gebruikt kunnen worden door sociaal werkers voor de afbouw van budgetbeheer. Een aantal zaken hiervan kunnen we ook gebruiken voor de inschatting om iemand te leiden naar een bewindvoering.

Teamoverleg

Als je als sociaal werker twijfels hebt, niet goed weet of bewind echt nodig is voor je cliënt, is het goed om terug te vallen op het team waarin je werkt. Net zoals de opstart van budgetbeheer besproken wordt binnen het team, kan dat ook voor bewindvoering. Op die manier kan er een gedragen teambeslissing komen en sta je er niet alleen voor. Volgend twee oefeningen uit de Afbouwbundel die gebruikt kunnen worden, aangepast aan het thema bewindvoering.

Factoren voor of tegen bewindvoering

Ga na wat de voor- en tegenargumenten zijn voor een cliënt die mogelijk in aanmerking komt voor bewindvoering.

⁴ BudgetInZicht regio Antwerpen. Afbouwbundel: van budgetbeheer naar zelfstandigheid. 2017.

Stel je bijvoorbeeld de volgende vraag: **is er een nood aan bewindvoering bij deze cliënt?**

JA Waarom wel? Bevorderende factoren	NEE Waarom niet? Belemmerende factoren
Voorbeelden: <ul style="list-style-type: none"> • Mentale problemen • Laat zich makkelijk overtuigen, kan geen nee zeggen. • Kan zich geen fouten/extra's permitteren door te klein budget • Ontstaan van schulden 	Voorbeelden <ul style="list-style-type: none"> • Stelt vragen, wil bijleren • Kent zijn budget • Budgetbeheer is eigenlijk enkel 'handje vasthouden'

Breng tijdens een teamvergadering een weergave van het lopende dossier en waarom er voor de cliënt wel of niet een bewindvoering moet aangevraagd worden. Je collega's kunnen mee helpen nadenken over de situatie, andere invalshoeken inbrengen en ervaringen delen. Zo kan je het lijstje eventueel uitbreiden en gebruiken tijdens een gesprek met de cliënt zodat die een weloverwogen beslissing kan nemen.

Soms is er meer nodig. Hiervoor kan je verder werken op bovenstaande oefening (waarom wel/niet) op basis van de kwadranten 'ik (HV), cliënt, organisatie en context'. Op die manier kan je uitzoeken wat er nog nodig is (te ondernemen acties) om een beslissing te nemen.

	PRO – Bewind wat is positief?	ANTI – Bewind wat is negatief?	ACTIE
IK (HV)	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • Bescherming tegen anderen en ontstaan schulden 	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • wil om bij te leren • De cliënt heeft wel de competenties 	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • Opdrachten geven om na te gaan wat de cliënt kan en wat niet
CLIËNT	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • Bescherming tegen anderen en ontstaan schulden 	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • Schaamte 	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • bespreekbaar maken • voldoende info geven
ORGANISATIE	Voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • De begeleiding is tijdelijk 	Voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • niet iemand onnodig in een gerechtelijke procedure steken 	Voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • zelf voldoende geïnformeerd zijn, teamoverleg
CONTEXT	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • zal rust geven zodat er op andere levensdomeinen gewerkt kan worden 	Voorbeeld <ul style="list-style-type: none"> • Kan verwarring brengen • Weerstand geven 	Voorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Kijken naar welk (in)formeel netwerk er is en hoe deze in het geheel passen.

Het is belangrijk om alles **met de cliënt** te bespreken (ook het teamoverleg) en uit te zoeken wat hij kan of niet en hem voldoende te informeren over de mogelijke opties in zijn situatie.

Voor meer informatie over de Afbouwbundel van BudgetInZicht regio Antwerpen, neem contact op met ons via budgetinzicht@cawantwerpen.be.

2.3 Dilemmaspiegel⁵

Een andere methodiek is de dilemmaspiegel. Deze biedt ondersteuning bij het beslissingsproces van de cliënt om bewindvoering aan te vragen of niet (en is toepasbaar op alle belangrijke vragen/beslissingen op de verschillende levens-domeinen). De achterliggende visie hiervoor is empowerment, de bekwaamheid van zowel cliënt als zijn netwerk. De dilemmaspiegel wordt pas afgenomen na een fase van informatieverstrekking zodat er een geïnformeerde beslissing genomen kan worden.

De methodiek vertrekt vanuit een indicatie en een contra-indicatie.

Indicatie: Waarom wel

- Vaststelling van de oplossing, hulpvorm, beschermingsmaatregel,
- Afgestemd op de situatie en de vraag van de cliënt (en zijn netwerk)
- Beantwoorden van vragen zoals “Waarom moet X onder bewindvoering voor zijn goederen en/of zijn persoon?” en “Waarom moet X onder budgetbeheer van een OCMW komen?”.

Contra-indicatie: Waarom absoluut niet

- Gemotiveerde redenen waarom niet gekozen wordt voor een bepaalde hulpverlening, beschermingsmaatregel,
- Omdat deze niet in het belang is van de cliënt (en zijn netwerk)
- Beantwoorden van vragen zoals bijvoorbeeld “Waarom mag X **absoluut niet** onder bewindvoering voor zijn persoon komen te staan?” en “Waarom mag de broer van X **absoluut niet** de taak van bewindvoerder over de goederen opnemen?”.

De focus ligt niet enkel op beperkingen maar ook op competenties waarbij de competenties van het sociaal en familiaal netwerk mee worden ingecalculeerd. Door de dilemmaspiegel af te nemen met alle betrokken partijen verhoogt ook hun betrokkenheid. Door de spiegel met alle betrokkenen samen in te vullen en te visualiseren, krijgt iedereen ook de garantie dat er rekening wordt gehouden met ieders kijk op de situatie.

Een voorbeeld

Deel 1. Waarom moet X een bewindvoerder voor zijn goederen hebben?

Indicatie (argumenten voor)	Zorgen, aandachtspunten, risicofactoren	Contra-indicatie (argumenten of zorgen?)
Waarom moet X een bewindvoerder over zijn goederen hebben?	Waar maak je je wel eens zorgen over wanneer er een bewindvoerder over zijn goederen is?	Waarom moet X absoluut geen bewindvoerder over zijn goederen hebben?
<ul style="list-style-type: none"> → Kan geld zelf niet beheren → Geeft te veel geld uit zonder na te denken → Kan zijn papieren niet bijhouden → Begrijpt papieren niet (beperkt lezen) → Krijgt loon en is onmiddellijk uitgegeven 	<ul style="list-style-type: none"> → Wie zal dat zijn? → Is dat iemand die sparen belangrijk zal vinden? → Verantwoorden van uitgaven, niets meer zelf beslissen → Hoe zal X reageren als hij voor grote uitgaven bij iemand moet langs gaan? 	<ul style="list-style-type: none"> → Voor zijn eigen zelfbeeld, wil als volwassene benaderd worden → X kan zelf beslissen (na overleg met zijn netwerk) wat hij met zijn verdiende euro's zal doen

⁵ D'haene Geert, DOP West-Vlaanderen, “Informed Decision”: beschermingscontinuüm en het gebruik van de dilemmaspiegel. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019. <https://www.dop-wvl.be/>

Deel 2. Waarom moet X zijn geld zelf beheren (eventueel samen met zijn netwerk)?

Indicatie	Zorgen, aandachtspunten, risicofactoren	Contra-indicatie
Waarom zou X zijn geld zelf moeten beheren?	Waar maak je je zorgen over als X zijn geld zelf moet beheren?	Waarom kan X absoluut niet zelf zijn geld beheren?
<ul style="list-style-type: none"> → Voor zijn eigen zelfbeeld, wil als volwassene benaderd worden → X kan zelf beslissen (na overleg met zijn netwerk) wat hij met zijn verdiende euro's zal doen 	<ul style="list-style-type: none"> → Grote schulden maken → Wie zal dat opvolgen als wij niet meer kunnen? → Beïnvloeding van slechte vrienden! → Zotte aankopen doen en belangrijke aankopen/betalingen vergeten → In de problemen komen met zijn papieren 	<ul style="list-style-type: none"> → Verwittiging huisbaas: te laat betaald. Risico huurhuis verliezen → Spaarboek in paar weken tijd verdwenen.

Na het beantwoorden van deze vragen kan je spiegelen:

- Wat valt op? Waar zitten tegenstrijdigheden?
- Waar liggen kansen? (om aandachtspunten te formuleren?)
- Wat is doorslaggevend om tot een besluit te komen?
- Misschien zijn de risico's toch minder groot in eigen beheer, maar zijn er wel aandachtspunten voor de begeleiding?

Als alle vragen beantwoord zijn, kan men overgaan tot een beslissing en een actieplan.

- **Besluit:** X heeft een bewindvoerder nodig!
- Wie kan X helpen bij beheren van zijn geld?
- Waar moet een "goede" bewindvoerder aan voldoen? Volgens X, volgens zijn netwerk, is er zo iemand in zijn huidig netwerk? Zo ja, wie spreekt deze persoon aan?
- Werken met vertrouwenspersoon? Zo ja, wie?
- Ronde tafel op (datum) met (uitgenodigden)
- Procedure opstart voorlopige bewindvoerder: wie onderneemt welke formele stappen? (taakverdeling en timing concreet opgesteld in plan)
- In tussenfase: hoe zorgen dat X zijn huur betaald is en blijft? (concrete afspraken maken)

De dilemmaspiegel helpt om alle overwegingen mee te nemen in een besluit en zo een tunnelvisie te voorkomen. Het helpt om met elkaar de kansen en risico's op een rij te zetten om van daaruit een plan te maken met aandachtspunten voor de hulpverlening en/of begeleiding.

De hulpverlener kan de spiegel ook zelf gebruiken om met collega's gedachten te ordenen en zijn opvattingen scherp te stellen. Wel is het belangrijk om daarna andere participanten de gelegenheid te geven een eigen dilemmaspiegel te maken. De professionals kunnen vervolgens hun argumenten aanvullen. Dit helpt om de besluitvorming (hierbij inschatting) eerlijk en transparant te laten verlopen bij complexe kwesties.

2.4 Zelfredzaamheidmatrix (ZRM)⁶

De ZRM is ontwikkeld om het functioneren van mensen op alle belangrijke domeinen van het leven in kaart te brengen en drukt dit uit in een score over de mate van zelfredzaamheid van de persoon op dat moment. Het is een instrument waarmee je integraal kunt kijken naar een cliënt en kan ook worden ingezet voor de ontwikkeling van een persoon. De matrix biedt de mogelijkheid om individueel concrete doelen te stellen. Niet bij alle interventies is vooruitgang het doel, stabilisatie bij een persoon die dreigt af te glijden kan ook een doel vormen.

De mate van zelfredzaamheid is een momentopname. Je maakt een soort foto van iemands functioneren. Je bekijkt de zelfredzaamheid in de situatie waarin iemand zich op dat moment bevindt. Het doel hiervan is vraagverheldering en het plannen van de begeleiding. Door de ZRM op meerdere momenten te gebruiken kan je de ontwikkeling in de tijd opvolgen.

Uit de score op de ZRM is niet af te leiden wat de oorzaken van het waargenomen functioneren zijn. Daarvoor heb je altijd meer informatie nodig. **Deze informatie is dan wel nodig wanneer we een inschatting moeten maken of een persoon al dan niet in een bewindvoering "moet" stappen.** Bij deze inschatting moet er wel naar het verleden en de toekomst gekeken worden. Met de matrix kunnen we mogelijke oorzaken bevragen en deze proberen in kaart te brengen met betrekking tot de onbekwaamheden van bewindvoering.

Domeinen uit de matrix die kunnen gebruikt worden zijn bij de inschatting voor bewindvoering: financiën, geestelijke en lichamelijke gezondheid, middelengebruik en het (sociaal) netwerk. Bij de bijlagen in dit werk kan je deze domeinen vinden in een **mini-matrix** met meer uitleg over de mogelijke indicatoren.

Een voorbeeld: domein financiën

Het domein financiën gaat onder andere over de mate waarin een persoon voldoende inkomen heeft om in de basisbehoeften te voorzien, deze inkomsten zo zelfstandig mogelijk verwerft, de inkomsten en uitgaven in balans zijn en daarbij geen (nieuwe) schulden maakt.

Bij de ZRM beoordeel je het niveau van de zelfredzaamheid van de cliënt, het huidig functioneren op basis van wat je weet (informatie uit observatie, niet uit interpretatie) en ga uit van volledige zelfredzaamheid (scoor van rechts naar links).

Domein	1 Acute problematiek	2 Niet zelfredzaam	3 Beperkt zelfredzaam	4 Voldoende zelfredzaam	5 Volledig zelfredzaam
Financiën	– geen inkomsten – groeiende complexe schulden	– te weinig inkomsten om te voorzien in basisbehoefte n of spontaan/ ongepast uitgeven – groeiende schulden	– inkomsten uit uitkering om te voorzien in basisbehoeften – gepast uitgeven – eventuele schulden zijn tenminste stabiel of inkomen/ schuld wordt beheerd door derden	– inkomsten uit werk/ (basis) pensioen/ ... om te voorzien in basisbehoeften – eventuele schulden zijn in eigen beheer – eventuele schulden verminderen	– uitsluitend inkomsten uit werk/ (basis) pensioen/ vrijwillige inkomensvoorziening – aan het eind van de maand is geld over – geen schulden

⁶ Buster M., Fassaert T. en anderen. Handleiding Zelfredzaamheid-Matrix 2017. Amsterdam, GGD Amsterdam. 2017. <https://www.zelfredzaamheidmatrix.nl/>

Hoe zelfredzaam is je cliënt op het domein financiën? Is er al hulpverlening lopende (geweest)? Waarom is de cliënt niet zelfredzaam? Hoe komt dit? Zijn er mentale of fysieke beperkingen? Ontbreken er vaardigheden? Was dit in het verleden ook al zo? Hoe heeft de persoon dit toen aangepakt? Hoe ziet de persoon dit voor de toekomst? Kan zijn gezondheidssituatie verbeteren? Kan hij enkele vaardigheden aanleren om zelf zijn financiën onder controle te hebben en te houden? Kan aanwezige hulpverlening iets betekenen? ... ?

Al deze vragen samen met de inschatting op de andere domeinen kunnen je verder helpen bij de inschatting of iemand moet doorverwezen worden naar bewindvoering of niet.

Het volledige screeningsinstrument en bijhorende handleiding zijn gratis te downloaden via www.zelfredzaamheidsmatrix.nl

2.5 Onbekwaamheden: tijdelijk of definitief?

De nieuwe wetgeving stelt dat bewindvoering maatwerk is en hoewel ze het woord "voorlopige" geschrapt hebben, hoeft een bewind niet definitief te zijn.

De rechterlijke bescherming kan worden opgelegd voor bepaalde of onbepaalde duur. Een voorbeeld hiervan is een ongeval waarbij de persoon in coma geraakt is. Bij ontwaken kan nagegaan worden of de persoon nog zijn eigen vermogen kan beheren of zelf beslissingen kan maken.

De vrederechter bepaalt de (on)bekwaamheden met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden en zijn gezondheidstoestand, hij moet deze uitdrukkelijk opsommen in zijn beschikking.

In de wetgeving zijn 2 lijsten met bekwaamheden opgenomen: een lijst van bekwaamheden die betrekking heeft tot de goederen en een lijst met betrekking tot de persoon. Deze opsomming van (on)bekwaamheden is niet eindig. De vrederechter kan beslissen om toevoegingen te doen, bijvoorbeeld bij handelingen met betrekking tot de goederen, kan er een onbekwaamheid uitgesproken worden over het gebruiken van een bankkaart.

Deze lijsten kunnen ook worden gebruikt bij de inschatting. Vragen die we ons hierbij kunnen stellen zijn bijvoorbeeld "Kan of zal de situatie verbeteren?" en "Waarvoor dient de cliënt exact beschermd te worden?". Deze informatie kan je ook meegeven bij het verzoekschrift of bij de sociale verslaggeving, zodat de vrederechter ook maatwerk kan bieden.

Bij de bijlagen in dit werk kan je de 2 lijsten met (on)bekwaamheden vinden.

Als een beschermd persoon zijn bewind wil beëindigen, zal de beschermd persoon aan de vrederechter moeten bewijzen dat hij voortaan zijn belangen zelf terug kan behartigen. De bescherming zomaar beëindigen kan niet, gezien een kwetsbare persoon dan niet langer beschermd zou zijn.

2.6 Methodieken samengevat

Hoe je het ook draait of keert, wie onder bewindvoering komt te staan, verliest een aantal vrijheden. De keuze tot bewindvoering moet dus een weloverwogen beslissing zijn.

Bewindvoering kan ingrijpend zijn, maar dat hoeft niet zo te zijn.

De vrederechter richt zich op de bekwaamheid van de persoon en niet meer op de onbekwaamheid. Op die manier kan hij een bescherming op maat ontwerpen, die zo weinig mogelijk ingrijpt in het leven van de beschermde persoon.

Wat wil zeggen: Een bescherming volgens noodzaak om zo de autonomie en de betrokkenheid van de beschermde persoon te bevorderen.

Beslis als sociaal werker niet in je eentje wat een cliënt wel of niet nodig heeft.

Praat met je cliënt, je collega's en het (hulpverlenings-) netwerk van je cliënt.

Het is van belang dat we zoeken naar de best passende optie voor de persoon in kwestie, die het minst ingrijpend is.

Praat met je cliënt!!

- Wat is er nodig? Wat zijn beperkingen? Wat zijn competenties?
- Gaat het om (niet) willen en/of (niet) kunnen?
- Kan de situatie verbeteren? Moeten er nog andere acties ondernomen worden? Zijn er nog aandachtspunten waarmee rekening gehouden moet worden?
- Ga alle mogelijke opties na en informeer je cliënt voldoende
- Ga na of je cliënt begrijpt wat je zegt, herhaal de gegeven informatie
- Heeft de cliënt een netwerk? Zo ja en je cliënt geeft toestemming, betrek hen bij het proces.

Praat met je collega's

- Ga na waarom een optie wel of niet goed is voor de cliënt
- Misschien zien je collega's andere opties
- Heeft de cliënt een hulpverleningsnetwerk? Betrek deze hulpverleners mee in het proces, natuurlijk met toestemming van je cliënt. Misschien zijn zij ook met dit thema bezig.

Laat de beslissing bij je cliënt

- Geef je cliënt ook bedenktijd.

Indien keuze bewind

- Vul samen met je cliënt het verzoekschrift en medisch attest in
- Leg contact met de huisarts (voor bewind onder verkwisting is dit niet nodig)
- Maak een sociaal verslag om de vrederechter (en de huisarts) voldoende te informeren.
- Ondersteun je cliënt bij de vrederechter en de eerste afspraak met de bewindvoerder.
- Als je begeleiding dit toelaat kan je verdere opvolging bieden: tussenpersoon zijn, vragen van cliënt bundelen voor de bewindvoerder (bijvoorbeeld extra leefgeld vragen, sparen, ...), jaarlijkse verslaggeving mee opvolgen,

3 Procedure rechterlijke bescherming⁷

Na inschatting en de cliënt voldoende geïnformeerd te hebben, kan er besloten worden een verzoekschrift op te stellen.

Tijdslijn

1. Voorbereiding

- Sociaal verslag maatschappelijk werker
- Afspraak dokter (Voor bewindvoering wegens gezondheidstoestand)
- Verzoekschrift opmaken

2. Verzoekschrift

- Indienen bij het vredegerecht van de verblijfplaats van de te beschermen persoon
- + Medisch attest maximum 15 dagen oud

3. Behandeling van de zaak door het vredegerecht (geen tijdsindicatie)

- Aanleg administratief dossier door de griffie
- Onderzoek door de vrederechter
- Vrederechter wint alle nuttige inlichtingen in (familiale, morele en materiële toestand en leefomstandigheden)
- Oproeping en horen van betrokkenen en familieleden
- Mogelijkheid tot inwinnen deskundig advies
- Opsomming onbekwaamheden
- Aanwijzing bewindvoerder

4. Beslissing vrederechter

- Beschikking (vonnis)

5. Kennisgeving

- Binnen 3 dagen na de uitspraak geeft de griffie kennis van de beschikking aan de partijen en de bewindvoerder

6. Bekendmaking

- Publicatie Belgisch Staatsblad binnen 15 dagen
- Melding in bevolkingsregister en op identiteitskaart binnen 15 dagen

7. Verzet en beroep

- Er is een termijn van 1 maand om deze rechtsmiddelen aan te wenden voor de partijen en begint te lopen vanaf de kennisgeving.

3.1 Het verzoekschrift

De rechterlijke bescherming kan gevraagd worden door de te beschermen persoon zelf, zijn familie of een andere belanghebbende (zoals een buur, een verzorger of een maatschappelijk werker), of door de procureur des Konings.

Bij bewindvoering onder het statuut van verkwisting kunnen alleen de te beschermen persoon, lasthebber of familie aan een vrederechter vragen om rechterlijke bescherming te regelen.

⁷ Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind

Gerechtelijk Wetboek. Hoofdstuk X – Beschermde personen

Scheers D. en Scheers C., Bewind 2.0: Artikelgewijze commentaar bescherming meerderjarige personen na de wet van 21 december 2018. Intersentia, Antwerpen, 2019. + opleiding 17 mei 2019.

Het verzoekschrift wordt ingediend bij de griffie van het vredegerrecht van de **verblijf- of woonplaats** van de te beschermen persoon of bij de notaris. Op vraag van de verzoekende partij kan een prodeo-advocaat aangevraagd worden.

Het verzoekschrift kan suggesties bevatten voor de bewindvoering (wie kan als bewindvoerder aangeduid worden, wie kan fungeren als vertrouwenspersoon, ...). Hoe meer informatie, hoe gemakkelijker het voor de vrederechter wordt om een bewindvoering op maat te maken. Hierbij kan een hulpverlener een sociaal verslag toevoegen.

Als bijlage toe te voegen aan het verzoekschrift
+ Medisch attest (max. 15 dagen oud)(Medisch attest is niet nodig voor verkwisting)

Bij de bijlagen kan je 2 verschillende versies vinden van het verzoekschrift, één met medisch attest en een tweede voor verkwisting.

Na het neerleggen van het verzoekschrift, bij het vredegerrecht van de verblijfplaats, gaat de zaak in behandeling. Er moeten **geen griffiekosten** betaald worden bij het verzoek tot aanstelling van een bewindvoerder. Wel vraagt men **€20 voor het fonds voor juridische bijstand**.

Via <https://territoriale-bevoegdheid.just.fgov.be/cgi-main/competence-territoriale.pl> kan je terugvinden welk vredegerrecht van toepassing is.

3.2 Beslissing vrederechter

Wanneer het verzoekschrift onvoldoende informatie bevat, kan de vrederechter beslissen meer informatie op te vragen. Dit kan bij het familiaal en sociaal netwerk (bijvoorbeeld personen uit zorgomgeving), de te beschermen persoon zelf en/of de vertrouwenspersoon en bij het parket. De naaste familie, genoemd in het verzoekschrift, kan opgeroepen worden en anderen kunnen gevraagd worden aanwezig te zijn. Het is geen verplichting van de vrederechter om iedereen op te roepen. Maar dit kan de vrederechter de kans geven om het netwerk te horen en in kaart te brengen. De rechter bekijkt wat deze persoon (nog) zelf kan en waar hij hulp bij nodig heeft. Hij zal op basis van die informatie een bescherming op maat uitwerken, die de kwetsbare persoon optimaal beschermt.

Wanneer de vrederechter een beslissing gemaakt heeft, komt er een beschikking (vonnis). Deze beschikking wordt ter kennis gebracht bij de te beschermen persoon, de bewindvoerder, de vertrouwenspersoon en de eventuele aanvrager van de bewindvoering.

Daarna volgt de bekendmaking in het Belgische Staatsblad zodat alle officiële instanties op de hoogte zijn van de aanstelling van een bewindvoerder, komt er een vermelding in het bevolkingsregister en is er een elektronische opname op de identiteitskaart.

3.2.1 Onder dwang in bewind?⁸

Een persoon kan enkel bij beslissing van de vrederechter een bewindvoerder krijgen tegen zijn wil. De vrederechter zal dat opleggen wanneer het noodzakelijk is dat de persoon beschermd wordt.

- Bijvoorbeeld kunnen lichamelijke problemen de oorzaak zijn dat je je wil niet kunt uiten (bijvoorbeeld bij een ziekenhuisopname of coma). Het is de rechter die dan beslist. Die zal zich daarvoor baseren op het advies van een dokter en verder op alle inlichtingen die hem eventueel door de omgeving van de te beschermen persoon worden gegeven.

8 Helder Recht, www.helderrecht.be/nl/categories/familie/gerechtelijke-beschermingbewind

Het ontbreken van een medisch attest heeft niet tot gevolg dat het verzoek ontoelaatbaar zou zijn. Er bestaan immers mogelijkheden voor de vrederechter om een advies in te winnen van een arts en een oordeel te vellen op basis van de gegevens die hem worden voorgelegd.

Opmerkingen:

- **Doe dit als hulpverlener nooit zonder medeweten van je cliënt en je team, laat je cliënt zelf het verzoekschrift indienen en/of bekijk welke hulpverleners er nog in beeld zijn om mee het gesprek aan te gaan met je cliënt.**
- **Het toevoegen van een medisch attest is niet meer verplicht maar het is wel de bedoeling dat je bij een verzoek tot bewindvoering wegens gezondheidstoestand een medisch attest toevoegt.**

3.3 De bewindvoerder

Wat de opdracht van de bewindvoerder precies inhoudt, kan je terugvinden in de beslissing van de vrederechter. In die beslissing staat:

- Wat er van de bewindvoerder verwacht wordt (bijstand of vertegenwoordiging);
- over welke handelingen het gaat.

Wie wordt aangesteld als bewindvoerder:

- Zelf gekozen via een voorkeursverklaring (**zie bijlagen**)
- Ouder(s), echtgenoot, wettelijk samenwonende, feitelijk samenwonende
- Lid van naaste familie, begeleider, ...
- Professionele bewindvoerder (meestal advocaat)
- *NIET: bestuurs- of personeelsleden instelling (wel mogelijk vertrouwenspersoon), personen ontzet uit ouderlijk gezag of zelf onder bescherming)*

De nieuwe wet geeft de voorkeur aan een **familiale bewindvoerder**, iemand binnen het netwerk van de beschermde persoon omdat zij het beste zicht hebben op de belangen van de te beschermen persoon. Wanneer er niemand is in het netwerk die deze verantwoordelijkheid wil en/of kan dragen, wordt gekeken naar een professionele bewindvoerder.

Vergoeding

- Maximum 3 % van de vaste inkomsten + vaste dossierkosten
- De vrederechter kan buitengewone verrichtingen en kosten laten vergoeden. Deze verrichtingen kaderen niet in het dagelijkse beheer zoals bijvoorbeeld aangifte doen van belastingen en aankoop/verkoop onroerende goederen.
- Familiale bewindvoerders worden niet vergoed (krijgen enkel in uitzonderlijke omstandigheden een vergoeding)
- Via volgende link kan je een ambtshalve advies vinden van de Hoge Raad van Justitie over de vergoedingen van de bewindvoerder, <http://www.csj.be/nl/content/ambtshalve-advies-over-de-vergoedingen-van-voorlopige-bewindvoerders> .

Verplichtingen voor de bewindvoerder

Overlegplicht

De beschermde persoon moet zoveel mogelijk en in verhouding tot zijn begripsvermogen betrokken worden door de bewindvoerder bij de uitoefening van zijn opdracht. De wetgeving stelt dat er ten minste één maal per jaar moet worden overlegd. Er is niet bepaald welke vorm dit overleg moet aannemen. In principe kan elektronische communicatie dus volstaan.

Verslaggevingsplicht

De bewindvoerder moet verslag uitbrengen bij de vrederechter, bij de beschermde persoon als zijn toestand dat toelaat en bij de vertrouwenspersoon.

- **Aanvangsverslag:** de vermogenstoestand en de inkomsten van de te beschermen persoon. Het verslag is enkel verplicht voor bewindvoerders met een vertegenwoordigingsopdracht.
- **Jaarlijks verslag:** De vrederechter kan voortaan bepalen hoe vaak de bewindvoerder verslag moet uitbrengen en/of dit dus jaarlijks moet of niet (een kortere termijn kan ook). De bewindvoerder informeert daarin over het beheer van de goederen, de data van de ontmoetingen met de beschermde persoon en de vertrouwenspersoon, en de leefsituatie van de beschermde persoon.
- **Eindverslag:** Het kan gebeuren dat het bewind slechts voor een beperkte periode wordt opgelegd of dat het mandaat van de bewindvoerder beëindigd wordt. De vrederechter vraagt dan een verslag over de reden van de stopzetting, over de vermogenstoestand en de levensomstandigheden van de beschermde persoon.

3.3.1 Vrijwillige bewindvoerders⁹

Similes, de vereniging voor familie en naaste betrokkenen van psychisch kwetsbare mensen, biedt vanuit hun kenniscentrum persoonsgerichte bewindvoering aan, een initiatief van bewindvoering uitgevoerd door vrijwilligers, die zich vanuit een sociale bewogenheid willen engageren.

De vrijwilliger moet zich engageren om:

- Een goede communicatie uit te bouwen met de cliënt en diens omgeving
- Een persoonlijk contact uitbouwen met de cliënt en hem regelmatig informeren
- Respect te hebben voor de leefwereld van de cliënt met oog voor vragen en behoeften
- Het welzijn van de cliënt voorop te stellen

De vrijwilligers worden geworven op basis van een aantal competenties op psychosociaal vlak, bijvoorbeeld het vermogen hebben om te luisteren en inschattingen te maken, en op deskundig vlak, zoals bijvoorbeeld administratieve vaardigheden bezitten. Zij krijgen een opleiding over het wetgevend kader en boekhoudkundige, sociale en psychische thema's. Na de opleiding volgen verschillende selectie- en motivatiegesprekken. De aanstelling van een vrijwillige bewindvoerder gebeurt altijd na een eerste ontmoeting en in overleg met de te beschermen persoon en zijn naasten. Na de aanstelling krijgen de vrijwilligers permanente vorming en coaching, en komen enkele keren per jaar samen voor intervisie en dossierbespreking.

In Vlaanderen zijn er een 170-tal dossiers in deze persoonsgerichte bewindvoering lopend bij Similes. Naar de toekomst toe wil Similes dit initiatief meer bekend maken, zoeken naar structurele middelen en goede samenwerking uitbouwen met de vrederechters, de advocatuur en de hulpverlening.

3.4 De vertrouwenspersoon

Net als vorige wetgeving behoudt de nieuwe wet de vertrouwenspersoon. Zijn opdracht is een schakel te zijn tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder, hij ondersteunt en vertolkt de mening van de beschermde persoon indien hij daar zelf niet toe in staat is en oefent toezicht uit op de goede werking van het bewind. De vertrouwenspersoon kan bijvoorbeeld de verslagen van de bewindvoerder inkijken, de vrederechter contacteren indien er problemen zijn.

⁹ De Puysseleer S., De kloof tussen budgetbeheer en bewind. Bachelorproef KdG juni 2017.

De Moor M., Similes: vrijwillige bewindvoering. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.

De te beschermen persoon kan in een verklaring een voorkeur aangeven wie hij graag als vertrouwenspersoon zou hebben. Een voorbeeld hiervan kan je vinden bij de bijlagen.

Als hij geen dergelijke verklaring aflegt, kan de te beschermen persoon of een belanghebbende derde (vb. familie) via een verzoekschrift vragen aan de vrederechter om een vertrouwenspersoon aan te wijzen. Een vertrouwenspersoon kan niet aan de beschermde persoon worden opgedrongen.

Mag geen vertrouwenspersoon zijn: De bewindvoerder zelf, andere personen onder bewind, personen ontzet uit ouderlijk gezag, personen zonder bewijs goed zedelijk gedrag en als de ouders bewindvoerder zijn: bloedverwant tot en met 2de graad.

Een hulpverlener kan een vertrouwenspersoon zijn. Maar of dit aan te raden is, is een grote vraag. Kan een hulpverlener langdurig de rol van vertrouwenspersoon opnemen? Zo ja, geen probleem. Zo nee, is het beter om een andere persoon te zoeken voor deze rol. Het is niet de bedoeling dat de vertrouwenspersoon keer op keer wisselt.

3.5 Rechtsmiddelen

Wanneer de vrederechter een beslissing gemaakt heeft, komt er een beschikking (vonnis). Deze beschikking wordt ter kennis gebracht bij de te beschermen persoon, de bewindvoerder, de vertrouwenspersoon en de eventuele aanvrager van de bewindvoering.

Niet akkoord?

Eerst moet de procedure voluit gevolgd worden, via derdenverzet of hoger beroep en zo nodig kan daarna een klacht neergelegd worden.

Wie géén 'partij' was in de procedure kan tegen een 'beschikking' geen hoger beroep aantekenen, eerst moet de zaak gebracht worden voor dezelfde vrederechter die de uitspraak deed.

Derdenverzet

Dit rechtsmiddel kan aangewend worden door wie in een procedure geen partij was en niet opgeroepen werd, maar wiens belangen benadeeld werden door een vonnis of een beschikking. Dit vergt de inzet van een gerechtsdeurwaarder (met een aantal kosten die daarbij horen). De termijn hiervoor is 1 maand gerekend vanaf de kennisgeving van de beschikking.

Het derdenverzet legt (net zoals een gewoon verzet) de zaak opnieuw ter beoordeling voor aan dezelfde vrederechter die de beschikking uitsprak zonder toen de persoon te horen die daar nochtans belang bij had.

Hoger beroep

Hoger beroep kan worden aangetekend door iemand die partij was bij de procedure voor de vrederechter en legt de zaak opnieuw ter beoordeling voor aan de rechtbank van eerste aanleg. Dat gebeurt in de regel zonder tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, door neerlegging van een 'verzoekschrift' bij de rechtbank van eerste aanleg. De termijn hiervoor is 1 maand gerekend vanaf de kennisgeving van de beschikking.

Tip: Soms is de inzet van een advocaat verplicht. Neem best professioneel juridisch advies als je bovenstaande rechtsmiddelen wilt aanwenden.

4 Verdere verloop van de rechterlijke bescherming¹⁰

Wanneer er toch iets misloopt tijdens het verloop van de bewindvoering kan elke belanghebbende, ook een hulpverlener de vrederechter contacteren. Het is dan aan de vrederechter om te beslissen of de bescherming aangepast moet worden of niet.

Een hulpverlener kan hierbij een rol spelen:

- Probeer eerst met de bewindvoerder te praten om een oplossing te vinden voor een bepaald probleem. Vanuit dat gesprek kunnen de beschermde persoon en zijn bewindvoerder samen aan de vrederechter verzoeken om een wijziging aan te brengen in de bescherming.
- Doe beroep op de vertrouwenspersoon. Deze kan ook overleggen met de bewindvoerder of de vrederechter contacteren.
- Als het niet lukt om een oplossing te vinden met de bewindvoerder kan de hulpverlener samen met de beschermde persoon (en eventueel samen met de vertrouwenspersoon) de vrederechter contacteren.
- De vrederechter heeft de uiteindelijke beslissing over elke wijziging van de bescherming.

Er zijn geen kosten voor bijvoorbeeld verzoek tot wijziging of stopzetting binnen het kader van een lopende rechterlijke bescherming.

4.1 Aanpassing bewind en vervanging bewindvoerder

Aanpassing van de bescherming

De vrederechter kan het bewind op elk moment wijzigen. Zo kan hij:

- de bewindvoerder vervangen;
- de bevoegdheden van de bewindvoerder uitbreiden of beperken;
- van bijstand overgaan naar een systeem van vertegenwoordiging;
- de lijst van handelingen die de beschermde persoon niet (alleen) kan uitvoeren aanpassen;
- ...

De vrederechter kan dat uit zichzelf doen, wanneer hij vaststelt dat de regeling niet meer goed past, **of op verzoek van elke belanghebbende**. De wijziging van de bescherming kan aan de vrederechter worden gevraagd door een gewone brief te sturen of door een verzoekschrift in te dienen bij de griffie van het vredegerecht.

Vervanging van de bewindvoerder

- Bij overlijden bewindvoerder
- (buiten)Gerechtelijke bescherming voor bewindvoerder gaat in werking
- Op verzoek bewindvoerder
- Door beslissing Vrederechter
- Op vraag beschermde persoon of elke belanghebbende
- **In de bijlagen kan je een verzoekschrift tot vervanging vinden.**

De beschermde persoon en zijn bewindvoerder worden in elk geval gehoord door de vrederechter. Als er een vertrouwenspersoon is, wordt die ook opgeroepen om te worden gehoord.

¹⁰ Burgerlijk Wetboek. Hoofdstuk II – Beschermde personen en hoofdstuk II/1 – Het bewind
Nolf J., Procedure bewindvoering. http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Bewindvoering_Procedure_FAQ.html

4.2 Klacht neerleggen

Eerst moet de procedure voluit gevolgd worden en kan men tot 1 maand na de kennisgeving van de beschikking gebruik maken van de rechtsmiddelen derdenverzet of hoger beroep.

Pas daarna kan als nodig een klacht neergelegd worden, bijvoorbeeld wanneer er een fout gemaakt wordt of als er absoluut geen overleg is tussen de beschermde persoon en de bewindvoerder. De raad blijft steeds om eerst de bewindvoerder aan te spreken, daarna de vrederechter.

Als de beschermde persoon, een hulpverlener, familie, elke belanghebbende een klacht noodzakelijk vinden kan men bij volgende instanties terecht: (geen specifieke volgorde)

- **Hoge raad voor justitie (HRJ):** Deze is bevoegd voor externe controle van de werking van justitie, bijzondere onderzoeken, klachtenbehandeling en adviezen.
- **Korpschef van de vrederechters:** Per gerechtelijk arrondissement staan de vrederechters onder het gezag van een 'korpschef'. Die is hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het management, de dienstverlening en de 'horizontale mobiliteit' (samenwerking tussen vrederechters onderling). Hij/zij organiseert de 'evaluatie' van de vrederechters en beschikt over een beperkte tuchtbevoegdheid. De korpschef kan zich echter niet inlaten met de inhoudelijke beoordeling van dossiers en vonnissen, waarin iedere vrederechter onafhankelijk blijft.
- **Parket, parket-generaal bij het hof van beroep of bij het hof van cassatie**
- **Tucht:** Sinds 1 september 2014 is (ook) een Nederlandstalige tuchtrechtbank opgericht. Naast tuchtrechtelijke vervolging van een magistraat is ook strafrechtelijke vervolging mogelijk: bv. voor 'rechtswijgering' (art. 5 Gerechtelijk Wetboek en art. 258 Strafwetboek).
- **Beleid, Minister van Justitie en parlement:** De grondwettelijke scheiding der machten verbiedt de minister van Justitie tussen te komen in een procedure. De minister kan wel bepaalde informatie uit het terrein meenemen voor de evaluatie van wetgeving en toekomstig beleid. De minister overlegt uiteraard regelmatig met deskundigen uit de relevante sectoren.

4.3 Meldpunt Bewind¹¹

Het Meldpunt is een vrijwillige initiatief, gedragen door de welzijsector, met de bedoeling de pijnpunten van bewindvoeringen te inventariseren en te leren uit de **meldingen**. Het doel is te komen tot een goede en correcte toepassing van de wet op de bewindvoering, niet over de inhoud.

Als sociaal werker kan je hier meldingen doorgeven over bijvoorbeeld de bereikbaarheid of de betrokkenheid van de bewindvoerder van je cliënt.

Het is een registratiepunt, bedoeld voor beleidsmatige aanbevelingen. Wat wil zeggen dat zij enkel meldingen registreren en **geen** klachten behandelen. De nood aan een formele "ombudsdienst" blijft.

Voor meer informatie en om meldingen door te geven ga je naar www.meldpuntbewindvoering.be .

¹¹ Goutry L., Meldpunt Bewindvoering. Meldpunt Bewindvoering. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.

4.4 Einde van de bewindvoering

Er zijn 3 tijdstippen wanneer een bewindvoering kan eindigen:

- Bij overlijden van de beschermde persoon (6 maanden verlenging voor afhandeling)
- Verstrijken periode waarvoor bescherming uitgewerkt is. Het bewind kan worden opgelegd voor bepaalde of onbepaalde duur.
- Beslissing door de Vrederechter (ambtshalve of op verzoek van iedere belanghebbende)

Als een beschermde persoon zijn bewind zelf wil beëindigen, zal de vrederechter de bewindvoerder horen. De beschermde persoon zal dan moeten bewijzen dat hij voortaan zijn belangen kan behartigen en vaak wordt er een proefperiode ingelast.

Bij bewindvoering in het kader van de gezondheidstoestand zal de vrederechter een nieuw medisch attest vragen die de veranderde gezondheidstoestand kan staven.

Een bescherming zomaar beëindigen kan niet, gezien een kwetsbare persoon dan niet langer beschermd zou zijn.

Het verzoek kan aan de vrederechter worden gericht door een gewone brief te sturen of door het indienen van een verzoekschrift bij de griffie van het vredegerecht. Het verzoek moet worden **gemotiveerd**: er moet worden uitgelegd waarom de bescherming niet langer noodzakelijk is.

Een hulpverlener kan hierbij de beschermde persoon helpen. Het kan ook in andere richting. Als begeleider van de beschermde persoon kan je de vrederechter aanschrijven met de vraag gehoord te worden waarom de bewindvoering niet mag eindigen.

De beschermde persoon en zijn bewindvoerder worden in elk geval gehoord door de vrederechter. Als er een vertrouwenspersoon is, wordt die ook opgeroepen om te worden gehoord.

In de bijlagen kan je een verzoekschrift tot beëindiging vinden.

5 Combinatie met schuldhulpverlening¹²

Vanuit de financiële hulpverlening komt het signaal dat er een te grote kloof bestaat tussen budgetbeheer en bewindvoering. Soms zijn cliënten te sterk voor bewindvoering, maar hebben ze de capaciteiten niet om hun budget (ooit) zelf te beheren. Daarnaast zal het niet altijd duidelijk zijn of een cliënt nood heeft aan budgetbeheer of aan bewindvoering.

5.1 Budgetbeheer of bewindvoering?

Een bewindvoerder houdt zich bezig met het dagelijkse beheer van de goederen van de beschermde persoon. Hij doet de betalingen, sluit indien nodig bepaalde contracten, MAAR dat wil niet zeggen dat bewindvoering mag gezien worden als een alternatief omdat er bijvoorbeeld wachtlijsten zijn voor budgetbeheer bij CAW/OCMW! **We moeten zoeken naar de best passende optie die het minst ingrijpend is voor de persoon in kwestie.**

Vaak is budgetbeheer de enige reden waarom een hulpverleningstraject blijft bestaan zonder dat er nog andere hulpvragen zijn. Wat doen we met deze cliënten? Ze dreigen eeuwig in budgetbeheer te blijven maar kunnen we dit wel aanbieden? Het eigen budget beheren behoort immers tot een volwassen leven. "Kan de cliënt zijn budget zelf beheren?" blijft een belangrijke vraag. Of de cliënt dit wil, is een andere zaak. Er is een groot verschil tussen willen en kunnen of niet willen en niet kunnen.

Maar wat zijn de alternatieven voor een cliënt die we niet eeuwig in budgetbeheer kunnen houden maar te goed is voor bewindvoering? Wat doen we met die kloof tussen budgetbeheer en bewindvoering? We kunnen hier helaas geen sluitend antwoord op geven. We maken daarbij ook de bedenking dat er altijd een restgroep aan personen zal zijn, waarvoor we niet direct een oplossing voor handen hebben.

De beschermingsmaatregel van verkwisting komt voor een deel tegemoet. Deze is voor personen die al hun inkomsten verspillen aan nutteloze uitgaven. MAAR deze bescherming is enkel "**indien nodig**", eerst moet er gekeken worden naar andere oplossingen zoals budgetbeheer en/of schuldbemiddeling.

5.2 Schuldhulpverlening

De bewindvoerder zal ook schulden moeten betalen, als dit beperkt is dan kan dit uiteraard zonder hulp van schuldbemiddeling. Uit het Wetboek Economisch recht valt volgende af te leiden:

- Als er geen consumentenkredieten zijn, kan de bewindvoerder in welke hoedanigheid ook (advocaat, familie, derden, ...), schulden bemiddelen
- Als er consumentenkredieten zijn, kan enkel de bewindvoerder-advocaat deze schulden bemiddelen.

Vanuit praktisch oogpunt, is het soms verkieselijker, dat ook al is de bewindvoerder een advocaat, de schuldbemiddeling uit te besteden aan een schuldbemiddelaar met de nodige ervaring.

- Dit kan in samenwerking met een erkende dienst voor schuldbemiddeling (CAW/OCMW)
- of via de aanvraag van een collectieve schuldenregeling (OCMW of advocaat)

¹² Gymza R. en Evers B., Opleiding bewindvoerders: Module 5 Sociaal en juridisch luik – samenloop met collectieve schuldenregeling. Vrederechters arrondissement Limburg i.s.m. commissie bewindvoerders Limburg. Documenten opleiding. www.rechtbanken-tribubaux.be/nl/rechtbanken-hoven/vredegerecht/vredegerechten-limburg/formulieren/bewindvoeringdocumentatieopleidingen (geraadpleegd op 22 maart 2019)

Schuldhulpverlening lijkt wel aangewezen als het over meerdere en meer complexe schulden gaat. De erkende of ervaren schuldbemiddelaar beschikt over meer competenties en vaardigheden (kent de specifieke wetgevingen beter, kent de schuldeisers en weet hoe ze aan te pakken).

5.3 Collectieve schuldenregeling

In sommige gevallen is gewone schuldbemiddeling niet mogelijk en moet er gekeken worden naar een collectieve schuldenregeling (CSR).

Bewind en CSR zijn verschillende gerechtelijke mandaten en verschillen ook in finaliteit:

- **Bewind:** beheer van het vermogen, geen realisatie.
- **CSR:** idee van 'a fresh start', via tijdelijke realisatie van het vermogen, Waarbij de schuldbemiddelaar een onafhankelijk tussenpersoon is, geen vertegenwoordiger en moet zowel de belangen van de schuldenaar als de schuldeisers voor ogen houden.
- Het mandaat van bewindvoerder en het mandaat van schuldbemiddelaar kunnen niet in één persoon verenigd zijn.

De aanvraag CSR door de bewindvoerder en de aanvraag bewindvoering door de schuldbemiddelaar:

- Bewindvoerder over de goederen kan schuldbemiddeling aanvragen voor de beschermde persoon maar heeft hiervoor een machtiging van de vrederechter nodig (er is geen machtiging nodig voor de akkoordverklaring van een minnelijke aanzuiveringsregeling).
- Schuldbemiddelaar kan bewindvoering aanvragen voor schuldenaar. De wetgeving stelt dat iedere belanghebbende initiatief kan nemen tot de aanvraag van een bewind. Voordelen hiervoor zijn divers: verhoging slaagkansen van de schuldbemiddeling, ingreep in het bestedingspatroon van de schuldenaar, zekerheid van correcte aanwending financiële middelen,

Voor een succesvolle bewindvoering en schuldbemiddeling is het noodzakelijk een goede communicatie uit te bouwen met alle partijen. Soms is een combinatie bewind – collectieve schuldenregeling de beste optie maar er zijn toch al enkele knelpunten vastgesteld:

- Een grote kost voor mensen met een beperkt inkomen.
- Indien eerst bewind: overdracht van alle tegoeden want in CSR int de schuldbemiddelaar alle inkomsten.
 - Er is een wettelijke verplichting tot inning van inkomsten door de schuldbemiddelaar. Wanneer de bewindvoerder dit doet, komt de aansprakelijkheid van de schuldbemiddelaar in het gedrang.
- Indien eerst CSR: keuze voor een professionele of niet-professionele bewindvoerder in samenloop met CSR?
- De schuldbemiddelaar van de CSR onderhandelt met de bewindvoerder over leefgeld, de betaling daarvan aan de bewindvoerder en de goedkeuring voor de aanzuiveringsregeling.
- De schuldbemiddelaar onderhandelt met de te beschermen persoon over de verbintenis om de inkomsten te verhogen, bijvoorbeeld door opleiding, zoektocht naar werk,
 - Grootste knelpunt hierbij is dat de te beschermen persoon in een CSR handelingsbekwaam blijft! Hij kan op elk moment verzoeken de CSR te beëindigen.
 - EN in geval van boedelschulden, behouden de schuldeisers hun uitvoeringsmogelijkheden ten opzichte van de schuldenaar!

Meer informatie over de vormen van budget en schuldhulpverlening

- www.eerstehulpbijschulden.be
- www.bizregioantwerpen.be/filmpjes-budget-en-schuldhulpverlening
- www.bizregioantwerpen.be/brochure-collectieve-schuldenregeling

Slotwoord

Bij de inleiding gaven we aan dat de focus van dit draaiboek ligt op het informeren en ondersteunen van hulpverleners die bewindvoering zien als een optie voor cliënten. Door zelf kennis te hebben van wat bewindvoering is, kunnen we onze cliënten ook voldoende en correct informeren en hen bijstaan om een doordachte beslissing te maken.

Hoe je het ook draait of keert, wie onder bewindvoering komt te staan, verliest een aantal vrijheden. Een bewindvoering kan ingrijpend zijn, maar dat hoeft niet zo te zijn. Het is geen "alles of niets"-regeling meer zoals vroeger.

De vrederechter neemt het officiële besluit op basis van de informatie die hij verkrijgt en biedt op die manier maatwerk. De beschermde persoon blijft bekwaam, behalve in de mate hij onbekwaam verklaard wordt.

De rechterlijke maatregel, bewindvoering wegens gezondheidstoestand of door staat van verkwisting, **draait om bescherming**. Bescherming voor personen die omwille van hun lichamelijke of geestelijke gezondheidstoestand geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of definitief, niet in staat zijn om eigen belangen te beheren.

Daarom is deze bescherming niet louter een hulpmiddel om iemand te begeleiden bij zijn budget, **bewindvoering is geen alternatief voor budgetbeheer**.

Het is van belang dat we zoeken naar de best passende optie voor de persoon in kwestie, die het minst ingrijpend is.

Praat met je cliënt, praat met je collega's en betrek (met toestemming van je cliënt) het familiale/sociale en hulpverleningsnetwerk om een goede inschatting te maken zodat je als hulpverlener niet alleen beslist wat een cliënt wel of niet nodig heeft.

Om te eindigen ...

Met de 'Werkgroep Bewindvoering' van BudgetInZicht regio Antwerpen werken we niet alleen aan het draaiboek. Een andere actie is dialoog te creëren tussen de verschillende actoren binnen bewindvoering. We gaan het gesprek aan met advocaat-bewindvoerders en vragen hen onder andere naar de knelpunten die zij ondervinden. Met die informatie kunnen we op termijn ook de invalshoek van bewindvoerders integreren in het draaiboek. Daarnaast willen we graag casusbesprekingen organiseren tussen sociaal werkers en advocaat-bewindvoerders om problemen uit de praktijk bespreekbaar te maken en samen naar oplossingen te zoeken.

Ideeën, andere methodieken, suggesties, vragen, ... zijn altijd welkom via budgetinzicht@cawantwerpen.be

Bronnen

- **De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid** laatste aanpassing via de **Wet van 21 december 2018 (Potpourri VII)**
https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=2013031714
 - Burgerlijk Wetboek: Hoofdstuk II en II/1, artikels 488/1 t.e.m. 502
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&table_name=wet&cn=1804032130
 - Gerechtelijk Wetboek: Hoofdstuk X, artikels 1238 t.e.m. 1253/7
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1967101004&table_name=wet
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Gibens S. en Waelbers S., Vorming nieuw statuut onbekwamen. November 2014 (Vorming)
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Christiaens I. en Gibens S., Vorming . April 2016. (Vorming)
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Engels K. en Van Dyck E., Vorming Schuldhulpverlening, Bewind en CSR. April 2019 (Vorming)
- BudgetInZicht regio Antwerpen. Van Dyck E., Afbouwbundel: van budgetbeheer naar zelfstandigheid. 2017.
- Buster M., Fassaert T. en anderen. Handleiding Zelfredzaamheid-Matrix 2017. Amsterdam, GGD Amsterdam. 2017. <https://www.zelfredzaamheidmatrix.nl/> augustus 2019.
- CAW Antwerpen, Team Schuldhulpverlening. Juridische bescherming van wilsonbekwame personen. Brochure 2017 + herwerking 2019.
- De Potter V. en Van Dorsselaer I., *Praktische gids familiale bewindvoerders*, Brussel, Koning Boudewijnstichting, 2017.
- De Puysseleer S., De kloof tussen budgetbeheer en bewind. Bachelorproef KdG juni 2017.
- Federale Overheidsdienst justitie, Bescherming van meerderjarigen. Augustus 2019
https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/personen_en_gezinnen/bescherming_van_meerderjarigen
- Gymza R. en Evers B., Opleiding bewindvoerders: Module 5 Sociaal en juridisch luik – samenloop met collectieve schuldenregeling. Vrederechters arrondissement Limburg i.s.m. commissie bewindvoerders Limburg. Documenten opleiding.
www.rechtbanken-tribubaux.be/nl/rechtbanken-hoven/vredegerecht/vredegerechten-limburg/formulieren/bewindvoeringdocumentatieopleidingen (geraadpleegd op 22 maart 2019)
- Helder Recht, www.helderrecht.be/nl/categories/familie/gerechtelijke-beschermingbewind , augustus 2019.
- Interne documenten. CAW Antwerpen in opdracht van Stad Antwerpen. Aanvraag gerechtelijke bewindvoering, een handleiding voor zorgprofessionals en welzijnswerkers. Augustus 2019.
- Interne documenten. CAW Antwerpen. Uitgangspunten, visie en mogelijke meerwaarde ZRM. September 2018.
- Nolf J., Kwetsbaren in het nieuwe recht: bescherming met of zonder rechter. Het nieuwe menu à la carte vanaf 1 september 2014. Kortrijk, UGA, 2014.
- Nolf J., Procedure bewindvoering. Website
http://www.justwatch.be/Justwatch.be/Bewindvoering_Procedure_FAQ.html augustus 2019.
- Scheers D. en Scheers C., Bewind 2.0: Artikelgewijze commentaar bescherming meerderjarige personen na de wet van 21 december 2018. Intersentia, Antwerpen, 2019. + opleiding 17 mei 2019.
- Sociaal.net. Vanbael L., 'Vrederechters zijn juristen, geen sociaal werkers'. Artikel 4 februari 2019
<https://sociaal.net/achtergrond/vrederechters-zijn-juristen-geen-sociaal-werkers/>
- Van Dorsselaer I., *Hoe jezelf en je vermogen beschermen wanneer je het niet (meer) alleen kan?*, Koning Boudewijnstichting, FOD justitie, Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat, 2014.

SAM vzw. Slotevent Bewindvoering: Nood aan samenspel tussen hulpverlening en justitie. 21 maart 2019.

- Wuyts T., Uhasselt en Kabinet Minister Geens. Het hervormde bewind: de nieuwe wet en achtergronden. Presentatie en Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.
- Berghmans M., SAMvzw. Verkennend onderzoek SAM vzw: vaststellingen. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.
- D'haene Geert, DOP West-Vlaanderen. "Informed Decision": beschermingscontinuüm en het gebruik van de dilemmaspiegel. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.
- Goutry L., Meldpunt Bewindvoering. Meldpunt Bewindvoering. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.
- De Moor M., Similes: vrijwillige bewindvoering. Presentatie Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.
- Panelgesprek met Luc Goutry (meldpunt bewindvoering), Geert Dhaene (DOP West-Vlaanderen), Martine De Moor (Similes), Lief Vanbael (Gezin en Handicap), Sylvie Van Gastel (advocaat-bewindvoerder), Joëlle Colaes (korpsschef vrederechters Antwerpen). Slotevent Bewindvoering SAM vzw, 21 maart 2019.

BEWINDVOERING

Bijlagen

Bijlagen

- Lijst onbekwaamheden
- Mini Zelfredzaamheid-Matrix
- Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming
- Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming (verkwisters)
- Geneeskundige verklaring
- Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een bewindvoerder
- Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon
- Verzoekschrift tot vervanging van de bewindvoerder
- Verzoekschrift tot beëindiging van de bewindvoering

Lijst onbekwaamheden¹³

De vrederechter die een rechterlijke beschermingsmaatregel met **betrekking tot de persoon** beveelt, bepaalt de handelingen in verband met de persoon waarvoor de beschermde persoon onbekwaam is, met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden en zijn gezondheidstoestand. Hij somt deze handelingen uitdrukkelijk op in zijn beschikking.

De vrederechter oordeelt in zijn beschikking in uitdrukkelijk over de bekwaamheid van de beschermde persoon met betrekking tot:

1. de keuze van zijn verblijfplaats;
2. het geven van de toestemming tot huwen;
3. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot nietigverklaring van het huwelijk;
4. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk;
5. het indienen van een verzoek tot echtscheiding door onderlinge toestemming;
6. het instellen van en zich verweren tegen een vordering tot scheiding van tafel en bed;
7. het erkennen van een kind overeenkomstig;
8. het voeren van gedingen als eiser of als verweerder betreffende zijn afstamming;
9. de uitoefening van het ouderlijk gezag over de persoon van de minderjarige;
10. de aflegging van een verklaring van wettelijke samenwoning alsook de beëindiging van de wettelijke samenwoning;
11. in voorkomend geval, het afleggen van een verklaring tot verkrijging van de Belgische nationaliteit;
12. de uitoefening van de rechten tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van de persoonsgegevens;
13. de uitoefening van het recht betreffende het recht tot antwoord;
14. het richten van een verzoek tot naams- of voornaamswijziging;
15. het verlenen van de toestemming om een experiment op de menselijke persoon uit te voeren;
16. het verlenen van de toestemming tot het wegnemen van organen en transplanteren van organen [of het verzet daartegen];
17. de uitoefening van het recht op weigering om een autopsie uit te voeren op zijn kind van minder dan achttien maanden;
18. het verlenen van de toestemming tot de wegneming van lichaamsmateriaal bij levenden;
19. de uitoefening van activiteiten van wapenhandelaar, tussenpersoon, wapenverzamelaar of van andere personen;
20. de ondertekening of authenticatie met behulp van de elektronische identiteitskaart;
21. de aflegging aangifte van de overtuiging dat het geslacht vermeld in de akte van geboorte niet overeenstemt met de innerlijk beleefde genderidentiteit.

De rechter spreekt zich in alle gevallen ook uit over de bevoegdheid van de bewindvoerder om de rechten van de patiënt uit te oefenen voor het geval de te beschermen persoon zelf deze rechten niet kan uitoefenen.

De vrederechter die een rechterlijke beschermingsmaatregel met **betrekking tot goederen** beveelt, bepaalt, met inachtneming van de persoonlijke omstandigheden, van de aard en de samenstelling van de te beheren goederen en van de gezondheidstoestand van de beschermde persoon, de handelingen of categorieën van handelingen in verband met de goederen waarvoor deze onbekwaam is.

De vrederechter oordeelt in zijn beschikking in ieder geval uitdrukkelijk over de bekwaamheid van de beschermde persoon met betrekking tot:

1. het vervreemden van zijn goederen;
2. het aangaan van een lening;
3. het in pand geven of hypothekeken van zijn goederen alsook het geven van de toestemming tot doorhaling van een hypothecaire inschrijving, met of zonder kwijting, en van de overschrijving van een bevel tot uitvoerend beslag zonder betaling;
4. het afsluiten van een pachtcontract, een handelshuurovereenkomst of een gewone huurovereenkomst;
5. het aanvaarden of verwerpen van een nalatenschap, een algemeen legaat of een legaat onder algemene titel;
6. het aanvaarden van een schenking of een legaat onder bijzondere titel;
7. het optreden in rechte als eiser en verweerder;
8. het afsluiten van een overeenkomst van onverdeeldheid;
9. het aankopen van een onroerend goed;
10. het aangaan van een dading of het afsluiten van een arbitrageovereenkomst;
11. het voortzetten van een handelszaak;
12. het berusten in een vordering betreffende onroerende rechten;
13. het schenken onder levenden;
14. het aangaan of wijzigen van een huwelijkscontract;
15. het maken of herroepen van een uiterste wilsbeschikking;
- 16. het stellen van handelingen met betrekking tot het dagelijkse beheer;**
17. de uitoefening van het wettelijk bewind over de goederen van de minderjarige;
18. het aangaan van een door de wet toegelaten erfovereenkomst;
19. de uitoefening van zijn rechten en plichten in fiscale en sociale zaken;
- 20. het aangaan van periodieke schulden.**

In voorkomend geval verduidelijkt de vrederechter in zijn beschikking welke de handelingen zijn die betrekking hebben op het dagelijkse beheer en of en onder welke voorwaarden de beschermde persoon een bankkaart kan gebruiken om die handelingen te stellen.

Ingeval de vrederechter zowel een rechterlijke beschermingsmaatregel met betrekking tot de persoon als een rechterlijke beschermingsmaatregel met betrekking tot de goederen beveelt, bepaalt hij in twee onderscheiden delen van zijn beschikking de handelingen met betrekking tot de persoon en de handelingen met betrekking tot de goederen waarvoor de beschermde persoon onbekwaam is.

Mini Zelfredzaamheid-Matrix¹⁴

Beoordeel het niveau van de zelfredzaamheid van de cliënt, het huidig functioneren (hoe gaat het NU) op basis van wat je weet (informatie uit observatie, niet uit interpretatie) en ga uit van volledige zelfredzaamheid (scoor van rechts naar links).

Domein	1 Acute problematiek	2 Niet zelfredzaam	3 Beperkt zelfredzaam	4 Voldoende zelfredzaam	5 Volledig zelfredzaam
Financiën	<ul style="list-style-type: none"> – geen inkomsten – groeiende complexe schulden 	<ul style="list-style-type: none"> – te weinig inkomsten om te voorzien in basisbehoeften of spontaan/ ongepast uitgeven – groeiende schulden 	<ul style="list-style-type: none"> – inkomsten uit uitkering om te voorzien in basisbehoeften – gepast uitgeven – eventuele schulden zijn tenminste stabiel of inkomen/ schuld wordt beheerd door derden 	<ul style="list-style-type: none"> – inkomsten uit werk/ (basis) pensioen/ ... om te voorzien in basisbehoeften – eventuele schulden zijn in eigen beheer – eventuele schulden verminderen 	<ul style="list-style-type: none"> – uitsluitend inkomsten uit werk/ (basis) pensioen/ vrijwillige inkomensvoorziening – aan het eind van de maand is geld over – geen schulden
Geestelijke gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> – geestelijke noodsituatie – een gevaar voor zichzelf/ anderen 	<ul style="list-style-type: none"> – aanhoudende geestelijke aandoening maar geen gevaar voor zichzelf/ anderen – functioneren is ernstig beperkt door geestelijk gezondheidsprobleem – geen behandeling 	<ul style="list-style-type: none"> – geestelijke aandoening – functioneren is beperkt door geestelijk gezondheidsprobleem – behandeltrouw is minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw 	<ul style="list-style-type: none"> – minimale tekenen van geestelijke onrust die voorspelbare reactie zijn op stressoren in het leven – functioneren is marginaal beperkt door geestelijke onrust – goede behandeltrouw of geen behandeling nodig 	<ul style="list-style-type: none"> – geestelijk gezond – niet meer dan de dagelijkse beslommeringen/ zorgen
Lichamelijke gezondheid	<ul style="list-style-type: none"> – een noodgeval/ kritieke situatie – direct medische aandacht nodig 	<ul style="list-style-type: none"> – (chronische) lichamelijke aandoening die medische behandeling vereist – functioneren is ernstig beperkt door lichamelijk gezondheidsprobleem – geen behandeling 	<ul style="list-style-type: none"> – lichamelijke aandoening – functioneren is beperkt door lichamelijk gezondheidsprobleem – behandeltrouw is minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw 	<ul style="list-style-type: none"> – minimaal lichamelijk ongemak dat samenhangt met dagelijkse activiteiten – functioneren is marginaal beperkt door lichamelijk ongemak – goede behandeltrouw of geen behandeling nodig 	<ul style="list-style-type: none"> – lichamelijk gezond – gezonde leefstijl (gezonde voeding en voldoende bewegen)
middelen-gebruik	<ul style="list-style-type: none"> – ernstige stoornis in het gebruik middelen – gebruik veroorzaakt lichamelijke/ geestelijke problemen die directe behandeling vereisen zoals overdosis/ drugpsychose/ hartproblemen/ ademhalingsproblemen 	<ul style="list-style-type: none"> – stoornis in het gebruik van middelen (verslaving) – gebruik veroorzaakt/ verergert lichamelijke/ geestelijke problemen – geen behandeling 	<ul style="list-style-type: none"> – gebruik middelen – aan middelengebruik gerelateerde problemen thuis/ op school/ op het werk maar geen lichamelijke/ geestelijke problemen – behandeltrouw is minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw 	<ul style="list-style-type: none"> – gebruik middelen of geen middelengebruik ondanks hunkering of behandeling met potentieel verslavende middelen zonder bijgebruik – geen aan middelengebruik gerelateerde problemen 	<ul style="list-style-type: none"> – geen middelengebruik anders dan alcohol – eventueel alcoholgebruik binnen de normen voor verantwoord gebruik – geen hunkering naar gebruik van middelen
(sociaal) netwerk	<ul style="list-style-type: none"> – ernstig sociaal isolement – geen contact met familie – geen steunende contacten of alleen belemmerende contacten 	<ul style="list-style-type: none"> – weinig contact met familie – nauwelijks steunende contacten – veel belemmerende contacten 	<ul style="list-style-type: none"> – enig contact met familie – enkele steunende contacten – weinig belemmerende contacten 	<ul style="list-style-type: none"> – voldoende contact met familie – voldoende steunende contacten – nauwelijks belemmerende contacten 	<ul style="list-style-type: none"> – gezond sociaal netwerk – veel steunende contacten – geen belemmerende contacten

Waar moet je op letten bij het beoordelen van domeinen van de ZRM?

Hieronder kan je uitleg vinden over de verschillende domeinen. Waar een domein over gaat met toelichting over de indeling van de indicatoren over de niveaus van zelfredzaamheid.

Dit is een samenvatting, **Het volledige screeningsinstrument en bijhorende handleiding zijn gratis te downloaden via www.zelfredzaamheidsmatrix.nl**

Financiën

De mate waarin een persoon tenminste voldoende inkomen heeft om in de basisbehoeften te voorzien, deze inkomsten zo zelfstandig mogelijk verwerft en de inkomsten en uitgaven in balans zijn. Met andere woorden, de persoon maakt geen (nieuwe) schulden en zijn inkomen gebruikt om:

- eten, drinken en kleding te kopen,
- de huur of hypotheek te betalen,
- water en elektriciteit te betalen,
- zorg en (zorg-)verzekering te betalen,
- bestaande schulden (als aanwezig) af te betalen.

Indicatoren

- Hoogte van de inkomsten
 - geen (1) / te weinig (om te voorzien in basisbehoeften) (2) / voldoende (3 en 4) / ruim voldoende (houdt geld over) (5)
- Bron van inkomsten
 - uitkering (3) / werk of (basis) pensioen of vrijwillige inkomensvoorziening (4 en 5)
- Uitgevepatroon
 - ongepast uitgeven (2) / gepast uitgeven (3)
- Dynamiek van schulden
 - groeiende complexe schulden (1) / groeiende schulden (2) / tenminste stabiel (3) / schulden verminderen (4) / geen schulden (5)
- Beheer van schulden/ inkomsten
 - beheerd door derden (3) / eigen beheer (4)

Geestelijke gezondheid

De aan- of afwezigheid van geestelijke problemen en, als er sprake is van geestelijke problemen, hoe de persoon daarmee omgaat. De centrale vraag hier is welke invloed de geestelijke stoornis heeft op het dagelijks functioneren van de persoon. Dit hangt af van of de persoon last heeft van, symptomen van, een geestelijke stoornis. Denk bijvoorbeeld aan depressieve-, bipolaire-, psychotische stoornis, schizofrenie, (posttraumatische) stressstoornis of persoonlijkheidsstoornis.

Indicatoren

- Geestelijke gezondheidsstatus
 - noodsituatie (1) / aanhoudende aandoening (2) / aandoening (3) / onrust die voorspelbare reactie is op stressoren in het leven (4) / gezond (5)
- Invloed op het functioneren
 - gevaar voor zichzelf of anderen (1) / ernstig beperkt (2) / beperkt (3) / marginaal beperkt (4) / niet meer dan de dagelijkse beslommingen (5)
- Behandeling en behandeltrouw
 - geen behandeling (2) / behandeltrouw minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw (3) / goede behandeltrouw of geen behandeling nodig (4)

Lichamelijke gezondheid

De aan- of afwezigheid van een lichamelijke aandoening en - indien aanwezig - hoe de persoon hiermee omgaat. Onder lichamelijke aandoeningen worden zowel verwondingen (bijvoorbeeld ten

gevolge van een ongeluk), als kortdurende (bijvoorbeeld griep) en chronische ziekten (bijvoorbeeld diabetes) verstaan.

Indicatoren

- Lichamelijke gezondheidsstatus
 - een noodgeval of kritieke situatie (1) / (chronische) aandoening die medische behandeling vereist (2) / aandoening (3) / minimaal ongemak dat samenhangt met dagelijkse activiteiten (4) / gezond (5)
- Invloed op het functioneren
 - direct medische aandacht nodig (1) / ernstig beperkt (2) / beperkt (3) / marginaal beperkt (4) / gezonde leefstijl (5)
- Behandeling en behandeltrouw
 - geen behandeling (2) / behandeltrouw minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw (3) / goede behandeltrouw of geen behandeling nodig (4)

Middelengebruik

Het drug-, gok- en alcoholgebruik van de persoon en welke invloed dit heeft op het dagelijks functioneren van de persoon. Wanneer de persoon in behandeling is voor zijn middelengebruik weegt ook de behandeltrouw mee in de beoordeling op dit domein.

Een belangrijke vraag met betrekking tot dit domein is of, en hoeveel problemen de persoon ondervindt met sociale, werk gerelateerde, geestelijke of fysieke activiteiten ten gevolge van het alcohol-/ drug-/ gokgebruik (oftewel 'Is de persoon in staat zijn middelengebruik te controleren?').

Indicatoren

- Middelengebruik
 - ernstige stoornis (1) / stoornis (verslaving; 2) / gebruik van middelen (3 en 4) / geen gebruik ondanks hunkering (4) / geen gebruik anders dan alcohol, eventueel alcoholgebruik binnen de norm (5)
- Invloed op het functioneren
 - lichamelijke of geestelijke problemen die directe behandeling vereisen (1) / lichamelijke of geestelijke problemen (2) / problemen thuis, op school of op werk (3) / geen problemen (4) / geen hunkering (5)
- Behandeling en behandeltrouw
 - geen behandeling (2) / behandeltrouw minimaal of beperking bestaat ondanks goede behandeltrouw (3) / behandeling met potentieel verslavend middel zonder bijgebruik (4)

(Sociaal) netwerk

Het aantal en de kwaliteit van relaties met vrienden, familie en kennissen (die geen onderdeel van het huishouden zijn). Een belangrijke vraag binnen dit domein is of de persoon voldoende personen om zich heen heeft verzameld die hem kunnen steunen en begeleiden in zijn groei en ontwikkeling. De kwaliteit van het sociaal netwerk is van belang omdat een persoon een heel omvangrijk netwerk kan hebben dat enkel bestaat uit personen waar hij, indien nodig, niet op kan rekenen en/of die een negatieve invloed hebben op het gedrag van de persoon (zgn. 'belemmerende contacten', bijvoorbeeld een drugsnetwerk, of vrienden die crimineel actief zijn).

Indicatoren

- Contact met familie
 - geen (contact) (1) / weinig (2) / enig (3) / voldoende (4)
- Steunende contacten
 - geen (contacten) (1) / nauwelijks (2) / enkele (3) / voldoende (4) / veel (5)
- Belemmerende contacten
 - o uitsluitend (contacten) (1) / veel (2) / weinig (3) / nauwelijks (4) / geen (5)
- Kwaliteit van het sociaal netwerk
 - ernstig sociaal isolement (1) / gezond sociaal netwerk (5)

Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming

Artikel 1240 Ger. W. – Artikel 492/1 B.W.

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij:

Naam en voornaam:

Geboortedatum en plaats:

Rijksregisternummer:

Verblijf- of woonplaats:

GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

Waarbij de verzoekende partij de (*aard van verwantschap of relatie*)
..... van de te beschermen persoon is.

Verzoekende partij wenst zich te registreren in het centraal register van bescherming van de
personen met het volgende elektronisch adres:
.....

De verzoekende partij is van mening dat, ten aanzien van de hierna genoemde persoon, een
rechterlijke beschermingsmaatregel moet worden bevolen:

(* doorhalen wat niet past)

- 1° met betrekking tot zijn persoon (art. 492/1, § 1 van het Burgerlijk Wetboek)*
- 2° met betrekking tot zijn goederen (art. 492/1, § 2 van het Burgerlijk Wetboek)*
- 3° met betrekking tot zijn persoon en zijn goederen (art. 492/1, § 3 van het Burgerlijk Wetboek)*

De te beschermen persoon:

Naam en voornaam:

Geboortedatum en plaats:

Rijksregisternummer:

Woonplaats:

Huidige verblijfplaats:

GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

en verklaart dat de te beschermen persoon*¹⁵:

(* doorhalen wat niet past)

- *ongetrouwd is*
- *echtgeno(o)t(e) is van:*

¹⁵Telkens naam, adres, indien mogelijk gsm/telefoonnummer, rijksregisternummer en e-mailadres te vermelden

- *weduw(e)(naar) is van:*
- *wettelijk samenwoont met:*
- *feitelijk gezin vormt met:*
- *kind is van (moeder/vader):*
- *opgevangen wordt door de private stichting:*

De volgende meerderjarige personen zijn verwant met de te beschermen persoon¹⁶:

- *kinderen:*
- *broers en zussen:*

*De te beschermen persoon is geheel/gedeeltelijk en tijdelijk/blijvend niet in staat om zonder bijstand/vertegenwoordiging zijn belangen van persoonlijke en/of vermogens-rechtelijke(goederen) aard zelf waar te nemen.**

*(*doorhalen wat niet past)*

Beknopte aanduiding van de redenen van het verzoek:

.....

.....

.....

De vrederechter zal aan de hand van de hierbij gevoegde geneeskundige verklaring en alle hem of haar meegedeelde inlichtingen de draagwijdte en omvang van de bescherming bepalen.

Het te beheren vermogen omvat de volgende waarden/roerende/onroerende goederen:
(als mogelijk korte beschrijving van de aard en samenstelling van het vermogen)

.....

.....

.....

.....

De volgende familiale, morele en materiële leefomstandigheden van de te beschermen persoon zijn van belang:.....

.....

.....

.....

.....

¹⁶ Telkens naam, adres, indien mogelijk gsm/telefoonnummer te vermelden, indien gekend rijksregisternummer en e-mailadres te toevoegen

De volgende persoon kan optreden als bewindvoerder¹⁷

.....
.....

De volgende persoon kan optreden als vertrouwenspersoon¹⁸

.....
.....

De te beschermen persoon kan zich wel/niet verplaatsen naar het vredegerecht.

(*doorhalen wat niet past)

Eventuele redenen waarom de verzoekende partij in de absolute onmogelijkheid verkeert om de omstandige geneeskundige verklaring te voegen bij het verzoekschrift:

.....
.....
.....
.....

Bijlagen¹⁹:

- omstandige geneeskundige verklaring maximum 15 dagen oud
- tweede exemplaar van dit verzoekschrift
- bijkomende stukken:

.....

Opgemaakt te (plaats): op (datum):

Handtekening van de verzoekende²⁰ partij

17 Naam, (elektronisch) adres en gsm/telefoonnummer. Toevoegen voorkeursverklaring.

18 Naam, (elektronisch) adres en gsm/telefoonnummer. Toevoegen voorkeursverklaring.

19 De inventaris van de bij het verzoekschrift gevoegde genummerde stukken.

20 Als het verzoek onvolledig is, stelt de rechter de verzoeker hiervan in kennis dat hij het verzoek binnen acht dagen dient aan te vullen.

Verzoekschrift tot rechterlijke bescherming (verkwisters)

Artikel 1240 Ger. W. – Artikel 488/2 B.W.

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij²¹:

Naam en voornaam:

Geboortedatum en plaats:

Rijksregisternummer:

Verblijf- of woonplaats:

GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

Waarbij de verzoekende partij de (*aard van verwantschap of relatie*)
..... van de te beschermen persoon is.

Verzoekende partij wenst zich te registreren in het centraal register van bescherming van de
personen met het volgende elektronisch adres:

De verzoekende partij is van mening dat de te beschermen persoon zich in **staat van verkwisting**
bevindt en dat **in overeenstemming met artikel 488/2** van het Burgerlijk Wetboek, waarbij een
beschermingsmaatregel over zijn goederen aangewezen is.

De te beschermen persoon:

Naam en voornaam:

Geboortedatum en plaats:

Rijksregisternummer:

Woonplaats:

Huidige verblijfplaats:

GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

en verklaart dat de te beschermen persoon^{*22}:

(* *doorhalen wat niet past*)

- *ongehuwd is*
- *echtgeno(o)t(e) is van:*
- *weduw(e)(naar) is van:*
- *wettelijk samenwoont met:*

²¹Het verzoek kan enkel worden ingediend door de te beschermen persoon zelf, naaste familie (ouders, echtgenoot, persoon met wie men feitelijk of wettelijk samenwoont of de lasthebber aangeduid in de lastgeving (art. 1238 §1, 2 B.W.). Er kan enkel een maatregel van BIJSTAND bevolen worden.
²²Telkens naam, adres, indien mogelijk gsm/telefoonnummer, rijksregisternummer en e-mailadres te vermelden

- *feitelijk gezin vormt met:*
- *kind is van (moeder/vader):*
- *opgevangen wordt door de private stichting:*

De volgende meerderjarige personen zijn verwant met de te beschermen persoon²³:

- *kinderen:*
- *broers en zussen:*

*De te beschermen persoon is geheel/gedeeltelijk en tijdelijk/blijvend niet in staat om zonder bijstand zijn belangen van vermogensrechtelijke aard zelf waar te nemen.**

*(*doorhalen wat niet past)*

De staat van verkwisting blijkt onder meer uit het volgende*:

*(*bijvoorbeeld: afsluiten van leningen en kredieten voor hoge bedragen, aankopen op krediet van diverse goederen, uitgaven die niet overeenstemmen met zijn financiële mogelijkheden en staat, maandelijkse uitgaven overtreffen de maandelijkse inkomsten, geldboetes, ...)*

De vrederechter zal aan de hand van alle hem of haar meegedeelde inlichtingen de draagwijdte en omvang van de bescherming bepalen.

Het te beheren vermogen omvat de volgende waarden/roerende/onroerende goederen:
(als mogelijk korte beschrijving van de aard en samenstelling van het vermogen)

.....

De volgende familiale, morele en materiële leefomstandigheden van de te beschermen persoon zijn van belang:

.....

De volgende persoon kan optreden als bewindvoerder²⁴

.....

²³ Telkens naam, adres, indien mogelijk gsm/telefoonnummer te vermelden, indien gekend rijksregisternummer en e-mailadres te toevoegen

²⁴ Naam, (elektronisch) adres en gsm/telefoonnummer. Toevoegen voorkeursverklaring.

De volgende persoon kan optreden als vertrouwenspersoon²⁵

.....
.....

De te beschermen persoon kan zich wel/niet verplaatsen naar het vredegerecht.

*(*doorhalen wat niet past)*

Bijlagen²⁶:

- tweede exemplaar van dit verzoekschrift
- bijkomende stukken:

.....

Opgemaakt te (plaats): op (datum):

Handtekening van de verzoekende²⁷ partij

25 Naam, (elektronisch) adres en gsm/telefoonnummer. Toevoegen voorkeursverklaring.

26 De inventaris van de bij het verzoekschrift gevoegde genummerde stukken.

27 Als het verzoek onvolledig is, stelt de rechter de verzoeker hiervan in kennis dat hij het verzoek binnen acht dagen dient aan te vullen.

Geneeskundige verklaring

Toe te voegen bij het verzoekschrift - artikel 1241 van het Gerechtelijk Wetboek

Deze omstandige geneeskundige verklaring wordt ingevuld op basis van actuele medische gegevens zoals het patiëntdossier bedoeld in artikel 9 van de wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt of een recent onderzoek van de persoon.

Met het oog op de rechterlijke bescherming van een persoon

- met betrekking tot zijn persoon (artikel 492/1 § van het Burgerlijk Wetboek)*
- met betrekking tot zijn goederen (artikel 492/1 §2 van het Burgerlijk Wetboek)*
- met betrekking tot zijn persoon en tot zijn goederen*

(* doorhalen wat niet past)

Opmerking: alle vermeldingen op dit formulier moeten ingevuld zijn

Ondertekende, Dr. (naam en voornaam)
Arts (RIZIV nummer):)
Straat en nummer
Postcode en gemeente

Handelend op verzoek van:

Dhr./Mevr. (naam en voornaam)
Wonende te
Straat en nummer
Postcode en gemeente

Verklaart dat de gezondheidstoestand van

Dhr./Mevr. (naam en voornaam)
Wonende te
Straat en nummer
Postcode en gemeente

gekend is en te hebben vastgesteld dat de gezondheidstoestand kan omschreven worden

als volgt: (*omstandige beschrijving van de gezondheidstoestand en van de weerslag ervan op het behoorlijk waarnemen van zijn belangen van vermogensrechtelijke of andere aard*)

.....
.....
.....
.....

(*vervolledig deze beschrijving, indien nodig, op een bijgevoegd blad en voeg alle nuttige documenten voor de rechter toe*)

Deze gezondheidstoestand brengt normaal de zorgverlening mee die kan omschreven worden als volgt:

.....
.....

- Ik verklaar, ten einde de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen, te hebben onderzocht op/...../2.....
- Ik verklaar de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen op basis van actuele gegevens uit het patiëntendossier dat ik heb geconsulteerd op/...../2..... na hiertoe de geïnformeerde toestemming te hebben verkregen van Dhr./Mevr. of desgevallend de vertegenwoordiger
- Ik verklaar de omstandige geneeskundige verklaring op te stellen op basis van actuele gegevens uit het patiëntendossier dat ik heb geconsulteerd op/...../2..... zonder hiertoe de geïnformeerde toestemming te hebben verkregen
- Naar mijn mening kan die persoon zich wel/niet verplaatsen*
- Een verplaatsing is, gelet op zijn toestand, aangewezen/niet aangewezen.*
- Deze persoon is/is niet bij machte kennis te nemen van de rekenschap van het beheer van zijn goederen, zo een bewindvoerder voor hem is aangesteld.*
(doorhalen wat niet past)*

Ik verklaar geen bloed- of aanverwant te zijn van de te beschermen persoon of van de verzoeker, noch op enigerlei wijze verbonden te zijn aan de instelling waar de te beschermen persoon zich bevindt.

....., op/...../..... Handtekening en stempel van de arts,

Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een bewindvoerder

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij:

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Rijksregisternummer:
Verblijf- of woonplaats:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

wenst voor u het volgende te verklaren: voor het geval ikzelf niet meer in staat zou zijn om mijn eigen goederen te beheren, wens ik dat als bewindvoerder zou worden aangesteld, in de volgorde van voorkeur: (*)

1.

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Adres:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:
Verwantschap:

2. (*)

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Adres:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:
Verwantschap:

Ik wens dat de bewindvoerder volgende beginselen in acht zou nemen bij de uitoefening van dat mandaat:

.....
.....
.....

Ik wens van mijn verklaring een opname in het Centraal Register en zal de kosten daartoe na verzoek van de griffier voldoen.

Datum en handtekening.

Bijlagen:

- fotokopie van voor-en achterzijde van de identiteitskaart van de verzoekende partij.

(*) Eén aanwijzing volstaat, maar het is mogelijk meerdere aanwijzingen in te vullen volgens volgorde van voorkeur, voor het geval de eerstgenoemde(n) de taak niet opnemen.

Voorkeursverklaring tot aanwijzing van een vertrouwenspersoon

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij:

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Rijksregisternummer:
Verblijf- of woonplaats:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:

wenst voor u het volgende te verklaren: voor het geval ikzelf niet meer in staat zou zijn om mijn eigen goederen te beheren, wens ik dat als vertrouwenspersoon zou worden aangesteld, in de volgorde van voorkeur:(*)

1.

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Adres:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:
Verwantschap:

2.(*)

Naam en voornaam:
Geboortedatum en plaats:
Adres:
GSM/telefoonnummer: E-mailadres:
Verwantschap:

Ik wens van mijn verklaring een opname in het Centraal Register en zal de kosten daartoe na verzoek van de griffier voldoen.

Datum en handtekening.

Bijlagen:

- fotokopie van voor-en achterzijde van de identiteitskaart van de verzoekende partij.

(*) Eén aanwijzing volstaat, maar het is mogelijk meerdere aanwijzingen in te vullen volgens volgorde van voorkeur, voor het geval de eerstvoornoemde(n) de taak niet opnemen.

Verzoekschrift tot vervanging van de bewindvoerder

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij

Hetzij de beschermde persoon, hierna vermeld (1)

.....
.....

Hetzij (of eventueel eveneens) de belanghebbende persoon, hierna vermeld (2)

.....
.....

licht het volgende toe:

- voor het beheer van de goederen van de beschermde persoon werd een bewindvoerder aangesteld bij vonnis van de vrederechter van het kanton in datum van/...../.....(3);
- het is aangewezen dat zou overgegaan worden tot vervanging van de bewindvoerder.

Verdere toelichting van het verzoek (4):

.....
.....
.....

Verzoekende partij vraagt bijgevolg dat de vrederechter een andere bewindvoerder zou aanstellen, ter vervanging van de huidige bewindvoerder.

Datum:/...../.....

Handtekening van de verzoekende partij(en)

Bijlagen:

- Fotokopie van voor- en achterzijde van uw identiteitskaart
- Briefwisseling of documenten die het verzoek ondersteunen.

Verzoekschrift tot beëindiging van de bewindvoering

Aan de vrederechter van het kanton

De verzoekende partij

Hetzij de beschermde persoon, hierna vermeld (1)

.....
.....

Hetzij (of eventueel eveneens) de bewindvoerder, hierna vermeld (2)

.....
.....

licht het volgende toe:

- voor het beheer van de goederen van de beschermde persoon werd een bewindvoerder aangesteld bij vonnis van de vrederechter van het kanton in datum van/...../.....(3);
- de gezondheidstoestand van de beschermde persoon is thans dermate verbeterd dat betrokkene in staat moet geacht worden zijn goederen te beheren;
- dit wordt bevestigd door de hierbij gevoegde omstandige geneeskundige verklaring, die ten hoogste 15 dagen oud is, en de gezondheidstoestand van de beschermde persoon beschrijft.

Verdere toelichting van het verzoek (4):
.....
.....
.....

Verzoekende partij vraagt bijgevolg dat de vrederechter een einde zou stellen aan de betreffende beschermingsmaatregel.

Datum:/...../.....

Handtekening van de verzoekende partij(en)

BIJLAGEN:

- Fotokopie van voor- en achterzijde van uw identiteitskaart
- Omstandige medische verklaring (in origineel, en niet ouder dan 15 dagen)

Toelichting verzoekschriften beëindiging en vervanging:

Dit betreft een voorbeeld van 'verzoekschrift'. Vul dit duidelijk leesbaar in, en vershaf in ieder geval nadere toelichting op de plaats in het verzoekschrift die hiervoor vrij blijft (4).

Om praktische redenen wordt in deze zaken niet aanvaard dat u dergelijke verklaring zou mailen of faxen: u dient die dus persoonlijk af te geven of per (gewone) post toe te sturen. Vervolgens zal een onderzoek uitgevoerd worden: de beschermde persoon en de bewindvoerder zullen gehoord worden op plaats, dag en uur waarvan u bericht zal ontvangen. Vervolgens zal de vrederechter een gemotiveerde beslissing treffen. Laat u zo nodig professioneel begeleiden bij deze belangrijke stap.

In te vullen gegevens:

- (1) gegevens van de beschermde persoon: naam en voornaam, volledig adres Het kan nuttig zijn uw telefoon of gsm nummer te vermelden, of e-mailadres.
- (2) zelfde gegevens van de belanghebbende persoon, indien deze het verzoek (eventueel samen met de beschermde persoon) neerlegt: ook de bewindvoerder zelf, kan het verzoek richten.
- (3) datum van het vonnis van aanstelling: op die basis zoekt de griffie alle verdere gegevens op.
- (4) samenvatting van de argumenten waarom u het verzoek stelt.

www.bizregioantwerpen.be
budgetinzicht@cawantwerpen.be